

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Ermənistanı keçən qadın Azərbaycana qaytarıldı
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 11-12 iyun 2016-cı il Şənbə № 127 (6448) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezident yeni kadr islahatlarına başladı

Mehdi Səlimzadə Göyçayın icra başçısı təyin olundu; Mübariz Ağayev nazir müavini postuna gətirildi; ekspertlər bunu kadr dəyişikliyinə yeni mərhələsi kimi qiymətləndirir

yazısı səh.5-də

Vergi müfəttişlərinin dövlətlə 50 faiz şərikliyinin səbəbi

yazısı səh.3-də

İran Ermənistanı niyə qucaq acdı?

yazısı səh.6-də

Polad Bülbüloğlu: "Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin görüşü çox vacibdir"

yazısı səh.8-də

Osmanlı imperatorluğunu qadınlar idarə edirmiş?

yazısı səh.6-də

Müxalifət Siyavuş Novruzova mitinqlə yox, sözlə cavab verdi

yazısı səh.7-də

Kreml Ermənistanın səmasını da nəzarətə aldı

yazısı səh.8-də

Qara dərilinin ardınca qadın prezident Amerikaya uğur gətirəcəkmi?..

yazısı səh.9-də

Yay düşərgələri valideynləri niyə soyub soğana çevirmək istəyir - araşdırma

yazısı səh.12-də

Avropa Çempionatı başladı

yazısı səh.15-də

Ramazan ayının 5-ci günü

İftar 20.27 İmsaq 03.09-dək (QMI)
5-ci günün duası: "İlahi, mənə bu gün tövbə və istiğfar edənlərdən, dostların sayılan saleh bəndələrindən qərar ver! Öz məhəbbət və mərhəmətinlə mənə bu gündə Sənə yaxın olan bəndələrindən qərar ver! Ey, mərhəmət edənlərin ən Mərhəmətlisi!"
İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin rızınla iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey başlısayan Allah, günahlarımı bağışla".
ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

Kreml yenidən masa arxasına keçir - əsas gözlənti

RUSİYADAN AZƏRBAYCANA QƏFİL QARABAĞ JESTİ - ERMƏNİ TƏSVİSDƏ

Moskvanın Azərbaycanı və Ermənistanı öz orbitində saxlamağa yönəlmiş siyasətində Bakıya verdiyi nisbi önəmin səbəbi; iyun görüşünə Azərbaycan daha uğurlu mövqə ilə gedir; Türkiyə amilinin prosesə pozitiv təsiri qayıdır...

yazısı səh.9-də

Adı "MTN işi" nə qarışan müğənnidən

"Yeni Musavat" a şok açıqlama

Şəbnəm Əsədova: "Famillə aramızda qışqanclıq mövzusunda mübahisə yaranmışdı, həll etdik"; Akif Çovdarovun ortağı Famil Xəlilov kimdir və müğənni ilə arasında mübahisənin gerçək səbəbi nə olub?

yazısı səh.10-də

Rəsul Quliyevdən mesaj: "Bu, baş verə biləcəklərin startıdır"
yazısı səh.3-də

Əkrəm Həsənov: "Kreditlərdə heç bir güzəşt olmayacaq"
yazısı səh.4-də

Fəzail Ağamalı: "Əli İnsanovu məğlublar sırasında görürəm"
yazısı səh.4-də

Amerikada mühacir həyatı yaşayan eks-spiker Rəsul Quliyevin adının İnterpolun axtarış sistemindən çıxarılması barədə xəbər vermişdik. 18 il üzərində barəsində axtarış elan olunan Quliyevlə bağlı atılan son addım maraqlıdır.

Xəbər yayıldığı ilk anlardan bəzi şübhələr olsa da, artıq buna heç bir əsas yoxdur. Çünki İnterpolun Bakı ofisi xəbər dezinformasiya olsaydı, indiyə qədər təkzib vermiş olardı. Hələ ki buna rast gəlmirik. Eyni zamanda, İnterpolun Bakı ofisinin rəsmi web sahifəsində və baş ofisin web sahifəsində parlamentin sabiq sədrinin adı yoxdur.

Bir çoxları R.Quliyevin yaxın zamanlarda vətənə qayıdacağını danışıq və onun adının axtarış sistemindən çıxarılmasının ölkəyə dönüşü üçün "yaşıl işıq" olduğunu düşünür. Bu fikirlərdə müəyyən qədər həqiqətlər görünür. Belə ki, sabiq deputat, 2005-ci ildə barəsində cinayət işi açılan və İnterpolun axtarışında olan Rza İbadov barəsində də ötən ilin sonlarında bu cür qərar verilmişdi. Məhz bundan sonra ölkəyə gələn İbadov hazırda rahat şəkildə bu hüquqdan istifadə edir.

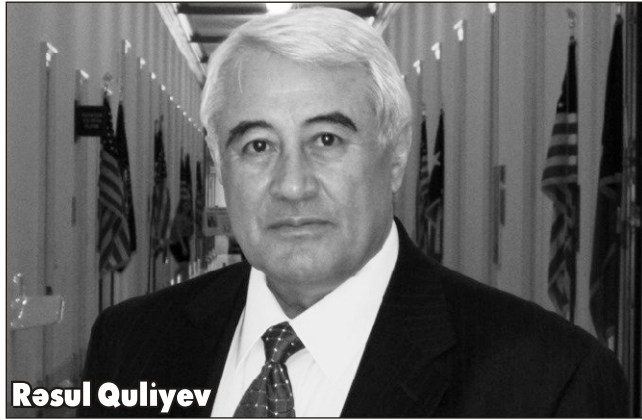
Eks-spikerlə bağlı da eyni proseslərin gəldiyini düşünmək olar. R.İbadov kimi onun üzərində də cinayət işi var, barəsindəki axtarış qərarı isə götürüldü. Bu hüquqdan R.Quliyev yararlanı biləcəkm?

Eks-spikerdən ətrafında cərəyan edən hadisələrlə bağlı münasibət öyrənməyə çalışsaq da, bu, mümkün olmadı. Amma onun facebook sahifəsində yazdığı şərh maraqlıdır. Məlum qərarı sual ünvanlayan şəxslərə şərh edən eks-spiker yazıb: "Mənim uzunmüddətli yazışmalar, izah etmələrimin əsasında İnterpol rəhbərliyi düzgün qərar qəbul edib. Bunun əlavə bir şərhə ehtiyacı yoxdur. Bu da baş verə biləcəklərin startıdır, bu da heç bir şərhə ehtiyacı yoxdur."

Rəsul Quliyevin Azərbaycan nüməyəndəsi, Gələcək Azərbaycan Partiyasının sədri Ağasif Şakiroğlunun məsələyə münasibətini öyrəndik: "Mediada yayılmış bu informasiya həqiqəti əks etdirir. Bir faktı qeyd edim ki, İnterpolun bu barədə qərarı iyunun 9-a deyil, mayın əvvəllərinə təsadüf edir. Həmin andan etibarən, İnterpolun baş ofisi apardığı araşdırmalar və gəlidi qənaətlər nəticəsində bu qərarı verir. Rəsul Quliyev hər hansı bir cinayətə görə beynəlxalq axtarışa verilməyib. Siyasi məqsədlər naminə rəqibə qarşı İnterpol-dan istifadə edilib. Bu səbəb-

Rəsul Quliyevin axtarışının gizlədilməsinin pərdəarxası...

Sabiq spiker mesaj verdi: "Bu, baş verə biləcəklərin startıdır"

Rəsul Quliyev

lərdən haqlı olaraq, İnterpol Rəsul bəyin axtarışına "stop" verib. Onun ölkəyə qayıdışı üçün hüquqi müstəvidə mübarizəmiz davam edir. Bir partiya olaraq, liderimin heç bir cinayət törətmədiyinə əminik. Bu istiqamətdə beynəlxalq səviyyədə də mübarizəmizi davam etdiririk. Bu ilin sentyabrında Rəsul Quliyevin ölkədən çıxışının 20 ili tamam olur. Ümid edirik ki, bu 20 il, 21 il olmayacaq.

Çox yaxın zamanlarda Rza İbadov kimi deyil, müxalifət lideri kimi Rəsul Quliyevin ölkəyə dönüşünə nail olacağına inanırıq. Dəyişən dünyada bunları gözlənilən proses olduğunu vurğulamaq istərdim. Düşünürəm ki, Azərbaycan demokratiyaya açılmalıdır. Hakimiyyət götürdüyü beynəlxalq öhdəliklərə əməl edəcək, etməsə belə, etdiriləcək. Bunun başqa yolu yoxdur. İlk uğurumuz de-

Müzəffər Baxış:
"Məhkəmələr onun barəsində həbs qərarı verə bilirlər"

yil, böyük uğurlarımız qarşısındadır".

Hüquqşünas Müzəffər Baxış bildirdi ki, eks-spikerin heç bir cinayət əməli olmayıb: "Onun adını İnterpol kimlər yerləşdiribse, qanunsuzluq ediblər. Azərbaycan reallığına uyğun olaraq addım atılıb. Bu axtarışın elan olunmasının özü qanunsuz idi. Ümumiyyətlə, onun və digərlərinin ölkəyə gəlmələrinin yasaq edilməsi Azərbaycan Konstitusiyasının 28-ci maddəsinin 4-cü hissəsinin pozulmasıdır. Bu maddənin 4-cü hissəsinə görə, hər bir vətəndaşın istədiyi vaxt ölkəyə gəlmək hüquqları var. Heç kim bu hüququ məhdudlaşdırma bilməz. Onun ba-

rəsində qaldırılan cinayət işinə xitam verilməsini dəqiq bilmirəm. Bu baxımdan o ölkəyə gələrsə, siyasi sifariş əsasında məhkəmələr onun barəsində həbs qərarı verə bilirlər. Mülahizələrimi deyirəm. Məsələnin əsl mahiyyətini deməkdə çətinlik çəkirəm".

Xatırladaq ki, R.Quliyev 1993-96-cı illərdə parlamentin sədri olub. Hakimiyyət daxilində baş verən olaylara görə 20 il öncə ölkəni tərk edib. 2005-ci ildə vətənə qayıtmağa cəhd etsə də, buna imkan verilməyib. Ukrayna ərazisində həbs edilən sabiq spiker geri-yə-Amerikaya qayıtılıb.

□ **Cavanşir ABBASLI**

Vergi müfəttişləri "qollarını çirməyəcəq"

Cərimələrin 50 faizi vergi əməkdaşlarına çatacaq

Vergi Məcəlləsinə gözlənilən dəyişikliklərə görə, Azərbaycanda vergi ilə bağlı maliyyə sanksiyalarından əldə olunan vəsaitlərin 50 faizi vergi əməkdaşlarına çatacaq. Dəyişikliyə əsasən, vergi orqanları işçilərinin sosial müdafiəsi, o cümlədən, vergi orqanlarının maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, vergi sahəsində elmi-texniki potensialın artırılması məqsədilə vergi orqanları tərəfindən tətbiq edilən və dövlət büdcəsinə daxil olan maliyyə sanksiyaları məbləğinin 50 faizi hesabına bu orqanların büdcədənəkar fondu yaradılır.

Cərimələrin 50 faizinin vergi müfəttişlərinin payına düşməsi isə cəmiyyətdə birmənalı qarşılanmayıb. Hökumətin bu qərarı vergi toplanmalarının artırılması üçün verdiyi bəlli olsa da, əksər ekspertlər bunu sahibkarlıq mühitinə qarşı təzyiqli kimi qiymətləndirib. Belə ki, qanuna dəyişiklik qəbul olunarsa, vergi əməkdaşları daha çox cərimə yazmaqda maraqlı olacaqlar, hətta həqiqətə uyğun olmayan faktlar tərtib edib, ədalətsiz cərimələr də yazacaqlar. Bu isə son nəticədə sahibkarlıq obyektlərinin bağlanması, vergi ödə-

yicilərinin sıradan çıxmasına, son nəticədə büdcəyə vergi daxilolmalarının azalmasına səbəb olacaq.

İqtisadçı ekspert Azər Mehtiyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, hökumət büdcəyə vergi daxilolmalarının artmasını istəyirsə, vergi müfəttişlərinin fəaliyyətini deyil, sahibkarlığa təzyiqlərinə stimullaşdırmalıdır: "Vergi toplanmaları ölkənin çox ciddi problemlərindən biridir. Dünya bazarında neftin ucuzlaşdığı ərəfədə dövlət ehtiyaclarının ödənilməsi üçün büdcəyə daha çox vergi toplanmasını zəruri edir. Lakin höku-

mət nəzərə almalıdır ki, daha çox vergini sahibkarı sıxmaq, cərimələr tətbiq etmək yolu ilə yığmaq mümkün deyil. Ölkədə biznes mühitinin pisləşməsi, sahibkarlığa təzyiqlərin edilməsi bir müddət sonra vergi ödənişlərinin də azalmasına səbəb ola bilər. Dövlət daha çox vergi toplamaq istəyirsə, ölkədə daha ciddi sahibkarlıq mühiti formalaşdırılmalıdır, azad rəqabətli mühit yaratmalıdır, insanların

azad təşəbbüskarlığı üçün meydan verilməlidir ki, öz istədikləri işlərlə məşğul olsunlar. Bu isə azad məhkəmə sisteminin yaradılmasından, sahibkarlığa maneələrin, məmur sahibkarlığının aradan qaldırılmasından keçir. Ancaq bütün bunları nəzərdən keçirərkən görürük ki, real olaraq bu istiqamətdə hər hansı konkret addım atılmır. Əksinə, hökumət vergi cərimələrinin artırılması üçün

müfəttişlərə stimullar verir. Bir tərəfdən sahibkarlıq fəaliyyəti üçün lisenziyalar aradan qaldırılır, digər tərəfdən vergi yolu ilə, qanunsuz müdaxilələr yolu ilə sahibkarlıq mühitini pisləşdirir".

Ekspertin sözlərinə görə, toplanan vergilərin 50 faizinin vergi müfəttişlərinə saxlanması heç də problemin həlli yolu deyil: "Əksinə, bu, sahibkarlığa mənfi təsir göstərəcək. Getdikcə vergilərin toplanmasının artması əvəzinə azalma baş verəcək. Bu, iqtisadiyyat elmində də dəfələrlə sübut olunub ki, ilk dövrlər belə addımlar praktik olaraq vergilərin artmasına səbəb olsa da, bir il sonra sahibkarlıq obyektlərinin, eləcə də vergi ödəyicilərinin sayı azalacaq.

Çünki vergi müfəttişlərinin tətbiq etdikləri cərimələrin nə dərəcədə ədalətli olduğunu təyin etmək üçün hər hansı mexanizm də yoxdur. İnsanlar bundan narazı qalacaqları təqdirdə məhkəmələrə müraciət etsələr də, indiki məhkəmə sistemi ədalətli, həqiqətin kimin tərəfində olduğunu ortaya qoya bilməyəcək. Yeni çox təhlükəli proseslər gedir. Bu proseslər bir müddətdən sonra ölkədə vergi toplanmasının çoxalmasını deyil, bir müddətdən sonra azalmasına, büdcə vəziyyətinin ağırlaşmasına gətirib çıxara bilər".

Milli Məclisin İqtisadi Siyasət Komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov isə bildirdi ki, qanunvericilikdə nəzərdə tutulan bu dəyişiklik sahibkarlar üçün hər hansı problem yaratmayacaq: "Vergi sisteminə də əvvəllər də bu var idi. Sadəcə 20 faiz idi, indi onu 50 faizə qaldırıblar. Yeni yığılan cərimələrin 50 faizini vergi müfəttişləri öz cari xərcləri tikinti işləri üçün və sairə sərf edə bilirlər. Lakin bu qanunun verilməsi hər zaman sual doğurur ki, o zaman vergi müfəttişləri daha çox cərimə yazmaqda, daha çox gəlir əldə etməkdə maraqlı olacaq. Amma nəzərə alsaq ki, bu qayda bu vaxta qədər polis sisteminə, gömrük sisteminə də tətbiq olunub və elə bir problem yaşanmayıb. Ümumiyyətlə, dünya praktikasında da bundan istifadə edilir. Düşünürəm ki, vergi sisteminə bu hansısa problem yaradacaq. Bir qədər açıq danışsaq, əvvəllər paket sistemi fəaliyyət göstərirdi. Bu mexanizmdən kəskin şəkildə istifadə edirdilər və Azərbaycanda böyük problem idi. İndi isə hansı müfəttiş yaxşı çalışsa, vergi borclarını yığmağa nail olarsa, o da mükafatını alacaq. Həmçinin ola bilər ki, vergi orqanları bu vəsəitdən idarələrinin cari təmir və tikinti işləri üçün istifadə etsinlər".

□ **Nərgiz LİFTİYEVA**

İyunun 10-da prezident növbəti kadr islahatları aparıb. Belə ki, prezidentin imzaladığı sərəncamla Göyçay rayonu İcra Hakimiyyətinin başçısı Mübariz Ağayev tutduğu vəzifədən azad olunub.

Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamı ilə Mehdi Səlimzadə Göyçay rayonuna icra başçısı təyin edilib.

Mehdi İldırım oğlu Səlimzadə 1955-ci ildə anadan olub. Ali tibb və hüquqşünas təhsili var.

2003-cü ildə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının dövlət və bələdiyyə idarəetməsi fakültəsini bitirib.

1996-2000-cı illərdə Milli Məclisin Yerli özünüidarəetmə məsələləri üzrə Daimi Komissiyasında ekspert kimi çalışıb.

Bələdiyyə sisteminin inkişafına həsr olunan onlarla elmi-publisistik məqalənin və monoqrafiyanın müəllifidir.

2000-2003-cü illərdə Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvü, 2004-cü ildən Azərbaycan Bələdiyyə Qulluqçuları Həmkarlar İttifaqının təsis edilməsi ilə bağlı yaradılan təşkilat qrupun rəhbəri və komitənin ilk sədri seçilib.

Türk Dünyası Bələdiyyələr Birliyinin həmsədri kimi Azərbaycan bələdiyyə sistemini mütəmadi olaraq beynəlxalq tədbirlərdə layiqincə təmsil edib. Bir sıra dövlət mükafatları ilə təltif edilib.

2012-ci ildən prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə III dərəcəli dövlət ədliyyə müşaviri ali xüsusi rütbəsi verilib.

Prezident yeni kadr islahatlarına başladı

Mehdi Səlimzadə Göyçayın icra başçısı təyin olundu; Mübariz Ağayev nazir müavini postuna gətirildi; ekspertlər bunu kadr dəyişikliyinə yeni mərhələsi kimi qiymətləndirir

Mübariz Ağayev

2004-cü ildən Ədliyyə Nazirliyinin Bələdiyyələrlə İş mərkəzinin rəisi vəzifəsində çalışıb.

Göyçayın dünənə qədər icra başçısı olan Mübariz Ağayev isə daha yüksək vəzifə verilib. Prezidentin müvafiq sərəncamı ilə o, Göyçayın icra başçısı vəzifəsindən azad edilərək kənd təsərrüfatı nazirinin müavini vəzifəsinə təyin edilib.

Unikal.org-a danışan M.Ağayev göstərdiyi etimada

Mehdi Səlimzadə

görə, prezident İlham Əliyevə təşəkkür edib.

Nəzərə çatdıraq ki, Mübariz Ağayev Göyçayla yanaşı, daha əvvəllər Mingəçevirin və Qubanın da icra başçısı olub.

***

Nəzərə çatdıraq ki, kadr və struktur islahatlarının növbəti mərhələsinə başlayacağı bağlı müsavat.com bir müddət öncə yazmışdı. Bu günlərdə sənədləşmə məsələlərinə dair bir sıra səlahiyyətlərin ASAN

Xidmətə verilməsi, həmçinin, sərhəd keçid məntəqələrində DSX-nin səlahiyyətlərinin artırılması, elektron hökumətə keçidlə bağlı müvafiq sərəncamlar imzalanmasının ardınca kadr dəyişiklərinin başlaması islahatların kompleks xarakter ala biləcəyini düşünməyə əsas verir.

Burada bir məqamı da qeyd edək ki, ekspertlər "neft erası"nın bitməsindən sonra kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafına xüsusi diqqət ayrılacağı barədə təhlillərlə çıxış edirlər. Həmçinin, dövlət başçısı da bununla bağlı açıqlamalarında bildirib. Belə bir vaxtda icra başçısı işlədiyi dövrlərdə işgüzarlığı ilə seçilən Mübariz Ağayevin də məhz kənd təsərrüfatı nazirinin müavini postuna gətirilməsi bu prosesin tərkib hissəsi kimi qiymətləndirilir.

Ekspertlər deyirlər ki, ölkədə kadr və struktur islahatları qaçılmazdır və qısa zamanda bu, daha geniş vüsət alacaq.

□ E.MƏMMƏDLİ

Qidası miflər olan millətin "azadlığı"

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

Özablarından zövq alan, hətta onları mifləşdirən millətin adını bilməyən yəqin ki, yoxdur. Bu, əlbəttə ki, qonşu ermənilərdir. Bəla burasındadır ki, onlar tək öz əzablarından zövq almırlar, həm də qonşu xalqların dincliyini, hüzurunu, həyat ritmini pozmağa çalışırlar, onların da daima əzab-əziyyət içində yaşamasına nail olub bundan maniakal şəkildə həzz alırlar.

"Əzabkeş erməni xalqı" deyiminin ikinci mühüm özəlliyi budur. Erməni mazoxizminin, əzablardan ləzzət almağın təzahürüdür ki, Azərbaycana qarşı torpaq iddiasının, Qarabağın işğalının ona yalnız səfalet və məhrumiyətlər gətirdiyinə əmin olmaq üçün qonşulara 26 il bəs eləməyib.

Dünyada ən bədbəxt millətlər şəksiz ki, köləliklə azadlığın, azadlıqla işğalın yerini səhv salan, təcavüzə, istilaya azadlıq donu biçənlərdir. Onların hamısı it günündə yaşayır - ermənisi də, rusu da. Çünki nə üstündə bərqərar olduqları torpaq özlərininkidir, nə də qürrələndikləri azadlıq gerçək bir azadlıqdır.

Millət də insan kimidir: yadların yox, yalnız özünün biçimində gözəldir, təbiidir, urvatlıdır. İnsanlar kimi bir millətin azadlığı da başqa millətin azadlığı başlayan yerdə bitir. Əfsus ki, bu elementar dünyəvi norma XXI əsrdə də ermənilərə çatmır. Əks halda, Şuşanın işğalına "Şuşanın azad edilməsi, bəşəri cinayət olan Xocalı soyqırımına "Xocalının təmizlənməsi", Ermənistanın Rusiyadan total asılılığına, faktiki, kölə statusuna isə "müstəqillik" deməzdilər.

Özü də bu, tək erməni toplumuna xas təfəkkür tərzidir. Ermənistanın hakim qüvvəsi, siyasi elitası da eyni cür düşünür. Millətin bədbəxtçiliyi də artıq deyildiyi kimi, azadlıqla köləliyi, işğalla azadlığı, bəşəri cinayətlə haqq-ədalət anlayışlarını qarışdırmasından başlayır.

Aydındır ki, öz azadlığının qədrini bilməyən, bütövlükdə azadlıq nə olduğunu bilməyən bir toplum üçün qonşu xalqları azadlığı da önəm kəsb edə bilməz. Biz məhz belə təfəkkürə geri, məkrli bir xalqla qonşuyuq. Qarabağ məsələsinin uzanmasının tək səbəbi bu - normaldan uzaq xəstə erməni təfəkkürü, xəstə erməni toplumu.

Haramın, yalanın, istilaçılığın dövlət siyasətinə çevrildiyi ölkənin əhalisi isə rifahda ola bilməz. İşğalçı ermənilərin bugünkü durumuna baxmaq yetər. Maraqlıdır ki, bunu özləri də gizlətmirlər, dostları da etiraf edirlər.

"Qarabağda ermənilər acından ölür". Bunu 2015-ci ildə işğal altındakı Dağlıq Qarabağa səfər edərək, orada özünə biznes yaratmağa çalışan rusiyalı qalmaqallı iş adamı German Sterliqov Ukraynan telekanalına müsahibəsində deyib. O, Dağlıq Qarabağdakı sadə ermənilərə yaşamaq üçün heç nə verilmədiyini bildirib.

Sitat: "Onlara sadəcə, ölmək üçün bəs edəcək qədər pul verirlər. Orada kənd təsərrüfatının inkişafı üçün yaxşı şərait var, amma insanlara ekib-becərməyə imkan verirlər". Sterliqov deyib ki, Qarabağ ermənilərinin əksəriyyəti oradan qaçır. "Belə davam etsə, Qarabağda erməni qalmayacaq və azərbaycanlılar döyüşmədən boş qalmış ərazilərə geri qayıdacaqlar".

Təəccüblü heç nə yoxdur. Çünki ermənilər əslində illərdir arzuladıqlarını alıb, istəyində olduqları mazo-xist həyata qovuşublar. Üçüncü on illikdir miflərlə qidalanan, yaxud qidalandırılmağa razı olan bir millətin sonu necə olmalı idi ki?

Sizə mif lazımdır? Yaşayın, nə qədər istəyirsiniz. Əgər buna yaşamaq, həm də azad yaşamaq demək mümkündürsə...

"125-lər" in keçmiş üzvləri seçkidə İqbal Ağazadəni dəstəkləyirmi...

"125-lər" siyasi klubu sədrinin sabiq müavini, hüquqşünas Günel Səfərova öz facebook səhifəsində 90 sayılı Ağdaş seçki dairəsi üzrə Milli Məclisə keçiriləcək təkrar seçkilərdə dəstəklədiyi namizədin adını açıqladı. Lakin o, həmin dairedən namizəd olan Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə deyil, Yeni Azərbaycan Partiyasının namizədi Cavid Osmanov oldu.

Bəs "125-lər"də bir zamanlar təmsil olunan digər üzvləri kimi dəstəkləyirlər?

Məsələ ilə bağlı müsavat.com-a danışan siyasi klubun sədr müavini hərbi ekspert **Üzeyir Cəfərov** bildirdi ki, o, İqbal Ağazadəni dəstəkləyir: "İqbal bəy Azərbaycanın tanınmış şəxslərindən, Qarabağ savaşının iştirakçıların-

Üzeyir Cəfərov:
"Ağdaş camaatı İqbal bəyi seçərlərsə, uduzmazlar"

dan biridir. Mən onu dəstəkləyirəm. Hesab edirəm ki, Ağdaş camaatı İqbal bəyi seçər-

Tamilla Qulami:
"Üzvlərimiz İqbal Ağazadəyə dəstək verirlər"

"125-lər" in keçmiş sədri, tanınmış jurnalist İlhamiyyə Rza isə aşağıdakıları söylədi:

□ Əİ RAİS

Osmanlı imperatorluğunu qadınlar idarə edirmiş?

8 əsr mövcud olmuş imperatorluğun tarixi serial və filmlərdəki kimidirmi, türk padşahları qeyri-millətdən olan qadınlara nə üçün önəm veriblər?

Sabir Rüstəmxanlı: "Hər bir qadın hakimiyyətdə öz övladını görmək istəyirdi"

nüans təkcə serialda diqqət çəkmir. Belə ki, tarixi türk filmlərinin əksəriyyətində də eyni məqam izlənilir.

Osmanlı tarixindən bəhs edən əsərlərdə də bu məsələ qabarıq şəkildə özünü büruzə verir. Məsələnin görünən tərəfi odur ki, 8 əsr mövcud olmuş güdrətli türk imperatorluğunun padşahlarının həyat yoldaşları daha çox çin, rumın, yunan, serb və başqa xristian mənşəli xalqlara məxsus olublar. Təsədüfi deyil ki, tarixdə bir çox Osmanlı imperatorlarının ölümlərinə səbəb xristian mənşəli arvadları olub.

Sözsüz ki, Osmanlı şahlarının hərəmxanlarında təkcə xristianlara aid qadınlar olmayıb. Amma daha çox bu mənşəli qadınlar olub ki, bu da bütün tarix boyu müzakirələrə səbəb olub.

Onu da qeyd edək ki, tarixdən bəhs edən serial və filmlərdə təhrif olunma halları çox olur. Amma yuxarıda adlarını qeyd etdiyimiz türk seriallarında bu hallara bir o qədər də rast gəlinmir. Bu da izləyicilərin sayının çox olmasına səbəb olur.

Maraqlıdır, Osmanlı imperiyası serial və filmlərdə gündüzyü kimimi olub? Türkiyə tarixinə yaxından bələd olan **Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədri, xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı** hesab edir ki, dövləti bir şəxs idarə etmə: "Avropa alimləri araşdırıblar ki, bu necə olur, bütün dünya gücləri Osmanlı imperatorluğuna qarşı mübarizə aparırlar, amma bu dövlət dağılır. Əgər bu imperiyayı təkcə Avropadan gələn qadınlar idarə etsəydi, dövlət 5-10 ilə dağılardı. Orada bir sistem, qanun və ədalət var idi. Bütün tarixçilər bu imperatorluğun dağılmasının səbəbini yalnız bir amillə qeyd edirdilər ki, buna səbəb türk xalqı olub. Orada qadınlar, sultanlar mühüm rol oynamaıblar. Savaşan xalq idi. Lazım olanda sultan və arvadlarını yerində oturdan türk xalqı idi. Doğrudur, bəlkə də Avropadan olan qadınlar olmasaydı, onlar türklərə üstün-əşağı baxmasaydılar, bəzi siyasətlərini aparmasaydılar, imperatorluq daha çox mövcud olardı. Amma hər halda bu amil həlledici deyil. Burada əsas dövlətçilik sistemi və türk xalqı idi".

S.Rüstəmxanlı Osmanlı şahlarının daha çox qeyri-millətdən qadınlara üstünlük verməsinə də münasibət bildirdi: "Onların bir deyil, bir neçə qadını var idi. Bunu hərəmxanlardan görmək olurdu. Bu daha çox savaşlarla bağlı idi. Savaşlarda əsir götürdüləri qadınların gözəllərini hərəmxanlara seçirdilər. İstəyirdilər ki, övladları da bu xanımlardan olsun. Bir də qədimdən gələn bir adət-ənənə idi ki, yadellilərlə evlənmək və bu yolla əlaqələri möhkəmləndirmək. Bu hal bütün dünya imperiyalarına aid idi. Çünki bununla işğal altında olan ölkələri idarə etmək, eləcə də, digər dövlətlər əlaqələr yaratmaq asan olurdu. Şübhəsiz ki, saraylarda baş verən daxili çekişmələrin, narazılıqların baş verməsinə bəzən analar, arvadlar səbəb olurdu. Çünki övladı olan hər bir qadın hakimiyyətdə öz övladını görmək istəyirdi. Nəticədə qanlı savaşlar yaşanırdı. Bütün bu narazılıqlar daha çox hakimiyyətlə bağlı idi".

□ Cavansir ABBASLI

Hər dəfə İran-Ermənistan münasibətlərində müşahidə olunan yaxınlaşma meyillərinə Azərbaycan haqlı olaraq sərt münasibət sərgilənir və bu dəfə də istisna olmadı. Belə ki, Ermənistanın xarici işlər naziri Edvard Nalbəndyanın Tehrana rəsmi səfəri zamanı iranlı həmkarı Məhəmməd Cavad Zərfi ilə çox məhrəm görüşü zamanı dostluq və qardaşlıqdan bəhs olunması, üstəlik iki ölkə arasında viza rejiminin ləğvi barədə razılığa gəlinməsi Bakı-Tehran münasibətlərinə xələl gətirən amil kimi dəyərləndirilir.

Azərbaycan hər zaman dostluq və qonşuluq prinsiplərinə sadıq qalaraq İranla normal münasibətlərə üstünlük verdiyi halda, İran işğalçı ölkəyə qucaq açır. Hələ 90-cı illərdə keçmiş prezident Levon Ter-Petrosyan etiraf etmişdi ki, Qarabağ savaşı dövründə İran Ermənistanın nəfəsliyi funksiyasını yerinə yetirməyədi, onun ölkəsi ağır vəziyyətə düşəcəkdə. Əgər Rusiya işğalçı Ermənistanı silah-sursatla təmin edibse, müsəlman İran dövləti də digər müsəlman ölkənin ərazilərini işğal edən, məscidlərini dağıdan bir ölkəyə qaz verib, onun boğulması üçün nəfəslik, "oksigen balonu" funksiyasını oynayıb...

Xüsusilə də aprel döyüşlərindən, Ermənistanın növbəti azğınlığından sonra Tehranın bu davranışları anlaşılan deyil. Üstəlik, Azərbaycan və İran arasında dəmir yolu xəttinin birləşdirilməsi ilə bağlı böyük bir layihə həyata keçirilir, körpü tikilir, Azərbaycan prezidentinin İrana səfərinin ardınca prezident Ruhaninin Bakıya səfəri gözlənilir. Ancaq bu arada xəbər yayılıb ki, İran prezidentinin Bakıdan öncə İrəvana səfəri planlaşdırılıb. Bələ bir situasiyada İranın ermənilərə qucaq açması iki müsəlman qonşunun münasibətlərində çat yarada bilər.

Politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında xatırladı ki, Qərb vaxtilə İrana qarşı sanksiyalar tətbiq etdikdə rəsmi Bakı bu qərarın əleyhinə çıxdı: "İranda bəziləri şübhələnirdi ki, guya ABŞ və İsrail Azərbaycan torpaqlarından İrana qarşı istifadə edə bilər. Azərbaycan hakimiyyəti bu iddiaları da rədd etdi, üstəlik bir daha bəyanladı ki, üçüncü ölkələrin Azərbaycan ərazisindən İrana qarşı istifadəsinə heç bir halda icazə verilməyəcək. Qərb İrana qarşı sanksiyalar tətbiq etdiyi illərdə belə Azərbaycan qonşu ölkə ilə əməkdaşlıqdan çəkinirdi. Bu dəfə isə ABŞ diplomatik kanallarla Azərbaycan hakimiyyətinə təsir edirdi ki, İran Bakıdakı bankların imkanlarından istifadə etməsin. Yeni sanksiya illərində Azərbaycan İrana əməkdaşlığa görə Vaşinqtonun təzyiqi ilə üzleşib. İrana qarşı nüvə məsələsi ilə bağlı sanksiyalar aradan qaldırıldıqdan sonra Azərbaycan-İran əməkdaşlığının genişləndirilməsi barədə diskussiyalar gücləndi..."

Politoloq qeyd etdi ki, ancaq belə bir ərafda Tehran qəfil Ermənistanla əlaqələri intensivləşdirməyə qərar verir: "Əvvəlcə Ermənistanın xarici işlər naziri Edvard Nalbəndyan İrana dəvət edildi, viza anlaşması imzalandı, hazırda isə İran prezidenti Həsən Ruhaninin Ermənistanla səfərə hazırlaşdığı

əvvəlki təkliflərdə güclü və inkişaf edən Azərbaycanın varlığından ehtiyat edir. Əks halda Qüds məsələsində ümumislamlar mövqeyindən çıxış edən Tehran müsəlman Azərbaycan torpaqlarının işğalına da ümumislamlar mövqeyindən yanaşmalıydı. Qüdsün işğalına görə İsraili düşmən elan edən Tehran Dağlıq Qarabağı işğal

sinizmi nədir? Erməni nazir açıq şəkildə İrana Qarabağ məsələsindəki mövqeyinə görə minnətdarlıq etdi. Sual olunur, erməni nazirin digər ölkənin prezidentinə hansı halda minnətdarlığını bildirdiyini - həm Azərbaycan ictimaiyyəti, həm də ölkəmizin hakimiyyəti çox yaxşı anlayır. Müəllifin fikrincə, İran seçimini edib: "Bu

İran Ermənistanla niyə qucaq açdı?

Elxan Şahinoğlu: "İranın Ermənistanla əlaqələrini genişləndirməkdə məqsədi iqtisadi qazanc yox, Azərbaycan əleyhinə Ermənistanla siyasi ittifaqı gücləndirməkdir"

əçiqənib. Tehranın Ermənistan siyasəti yenidən Azərbaycanın hakimiyyət və ekspert dairələrində ciddi suallar yaradıb. Ermənistan kasıb ölkədir. Aydındır ki, İran Azərbaycanın fərqli olaraq Ermənistanla əməkdaşlıqdan iqtisadi qazanc əldə edə bilməyəcək. Azərbaycanla İran arasındakı layihələrdə Azərbaycan öz hissəsini, payını maliyyələşdirir, ortaqların kreditlər ayıra bilir. Bunların heç birini Ermənistan edə bilmir. Ermənistan öz ərazisində hansısa layihəni reallaşdırmaq üçün xarici ölkələrdən vəsait axtarır".

E.Şahinoğlu bildirdi ki, əgər İran Ermənistan ərazisindən iri müəssisə yaratmaq istəsə, Ermənistanla kredit ayrılmaq məcburiyyətində qalacaq: "Demək, İranın Ermənistanla əlaqələrini genişləndirməkdə məqsədi iqtisadi qazanc yox, Azərbaycan əleyhinə Ermənistanla siyasi ittifaqı gücləndirməkdir. Halbuki, son zamanlar İranın bəzi rəsmiləri və tanınmış din xadimləri Dağlıq Qarabağ məsələsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəklədiklərini vurğulayırdılar. Bu açıqlamalar Azərbaycanın siyasi dairələrində müsbət qarşılandı, düşünülür ki, İranın siyasətində müsbət dəyişikliklər var. Ancaq Tehranın sonrakı addımlar göstərdi ki, İran hakimiyyətinin siyasətində dəyişiklik yoxdur. Tehran

ölkənin hökuməti Qarabağ məsələsinə görə əlləri minlərlə azərbaycanlının qanına batmış Sərkisyanı tamamilə qane edən mövqə sərgiləyir. İndi isə başqa suala keçək - Azərbaycanın siyasətində İrana nə narazılıq? Tehran nədən narazıdır?! Son illərdə İran Azərbaycanı "sionist rejim"lə əməkdaşlıqda günahlandırır ki, bu deyim altında ABŞ və İsrail nəzərdə tutulur. Bu "sionist rejim"ın qanadlarından biri ilə İran siyasi bəziyyətə gəlib. ABŞ-ı tez-tələsik İblisin "əqrəbə"si siyahısından çıxarılıb. Ancaq İsrailə düşmənçilik davam edir. O İsrailə ki, ən çətin vaxtında azərbaycanlı şübhəkarə ən müasir silahları verir, erməni işğalını pisləyir, Qarabağın azad olunmasını və İran hökumətinin dostu olduğu Sarkisyan ordusunun bu ərazilərdən şərtsiz çıxarılmasını tələb edir. Ermənistanın apreldəki naqis hücumu və azərbaycanlı şübhəkarə öldürülməsindən sonra Həsən Ruhani Sarkisyanla dostluq əli uzadı. "Sionist rejim"ın başçısı Binyamin Netanyahu isə bəyan edir ki, Azərbaycanla səfər edəcək. Ən adi məntiq belə diktə edir ki, bu vəziyyətdə kim dost, kim düşmən? Əgər Ruhani İrəvana gedərək Sarkisyanın şübhəkarə qanına bulaşmış əlini sıxmağa hazırdırsa, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev, nəhayət, yekun qərar verməli və İsrailə tarixi səfər etməlidir. Əlbəttə ki, bu səfər çərçivəsində Qüdsdə Azərbaycan səfirliyini təntənəli şəkildə açmaq şərəfə..."

Hələlik rəsmi Bakıdan İran-Ermənistan münasibətlərinə hər hansı münasibət bildirilməyib. Adətən, Bakı bu kimi məsələlərə soyuqqanlı yanaşmağa və iki dövlətin arasındakı əlaqələri şərh etməyə çalışır. Ancaq işğalçıya dəstək verilməsi şübhəsiz ki, Azərbaycan hökumətini də ciddi şəkildə narahat edir.

□ E.PASASOY

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) icra katibinin müavini, Milli Məclisin komitə sədri Siyavuş Novruzov bildirib ki, Azərbaycanda müxalifətin mitinq keçirməməsinin səbəbi sosial baza və elektoratlarının olmamasıdır. Ən aktiv proseslər seçki dövründə olur, ancaq ötən seçkilərdə heç bir partiya 300 nəfərdən artıq adam toplaya bilmədi: "Miting keçirilməsi üçün ayrılan yer əhalinin sıx yaşadığı məkandır. Bütün bunlara baxmayaraq, mitinqdə iştirak edən olmur. Yeni sosial baza yoxdur, ona görə də müxtəlif bəhanələr gətirirlər. Hakimiyyət aksiyada iştirak edənlərə heç bir təzyiq göstərmir. Azərbaycanda sərbəst toplaşmaq azadlığı tam təmin olunur. Müxalifətin sosial bazası olmadığına görə bu cür bəhanələr gətirirlər".

Siyasi ekspertlər isə hesab edir ki, Siyavuş Novruzovun dediklərinin əsaslı olub-olmadığını müxalifət istəmə mitinq keçirməklə sübuta yetirə bilər.

Bəs müxalifət əsl vəziyyətin necə olduğunu nümayiş etdirmək üçün mitinq keçirə bilərmi? Mitinqlərə yetərli sayda qatılım olmaması nə ilə bağlıdır?

Müsavat Partiyası başqanının müavini Elman Fətəh bildirdi ki, Siyavuş Novruzov şəkərinə uyğun olaraq əsassız danışır: "Rejim sərbəst toplaşmaq azadlığını faktiki olaraq ləğv edib. Ötən il Müsavat Partiyasının yürüş-mitinginin qanunsuz olaraq qadağan edilməsi haqda məhkəmə şikayəti artıq Av-

Müxalifət Siyavuş Novruzova mitinqlə yox, sözlə cavab verdi

Demokratik düşərgə təmsilçiləri aksiyaya keçirilməməsinin səbəblərini izah etdilər

Siyavuş Novruzov

Elman Fətəh

Əli Əliyev

ropa Məhkəməsidir. Ümumilikdə hal-hazırda rejimin sərbəst toplaşma azadlığını qadağan etməsinə dair 3 şikayətimiz üzrə Avropa Məhkəməsi kommunikasiyanı yekunlaşdırıb qərar mərhələsindədir. Kütləvi aksiyalarda iştirak etdiyi üçün qanunsuz saxlanılıb cərimələrə məruz qoyulan insanlar var ki, bu məsələ ilə bağlı da Avropa Məhkəməsinə şikayətlər göndərilib. Siyavuş Novruzov deputat kimi hüquq-met qarşısında bu məsələni qaldırmalıdır ki, sərbəst toplaşmaq hüququnun pozulmasına görə Azərbaycan

dövləti sistemli cərimələrə məruz qalır, buna son qoyulması üçün sərbəst toplaşmaq azadlığı bərpa edilsin, aksiyalarda iştirak edənlər cərimələrə məruz qalmasın".

10-a yaxın partiyayı birleşdirən Müxalifətin Anti-böhran Koalisiyasının üzvü, VİP sədri Əli Əliyev isə bildirdi ki, Azərbaycanda son dövrlər keçirilən kütləvi tədbirlərin çoxsaylı olmadığı bir faktır. Son kütləvi tədbir cəhdləri AXCP və Müsavat tərəfindən olub. Həqiqətən də 300-500 nəfər iştirakçı Azərbaycan mitinq standartları üçün aşağı göstərici-

dir. Bunu adı çəkilən təşkilatların subyektiv passivinə qismən aid etmək olar. Lakin məsələnin obyektiv tərəfləri də vardır: "Belə ki, bizdə yaradılmış siyasi reallıqlarda insanların fikrini azad ifadə etmək qadağası qeyri-rəsmi şəkildə mövcuddur. Bunu etmək üçün son 23 ildə iqtidar zaman-zaman cəmiyyət üçün "qurbanlıq" siyasi məhbuslar istehsal edir. Müxalifətdə duran, fərqli fikir daşıyıcıları karyeradan, biznesdən, sərbəst hərəket imkanlarından məhrum edilib, ölkədən siyasi fəal kəsimin köç etməsinə

məcburi şərait yaradılıb. Siyasi fəal insanların bu illər ərzində görk məqsədi daşıyan "inkvizisiyası" sırası və təndaşların siyasi fəallığına möhürünü vura bilib. Əlbəttə ki, hörmətli Novruzov bu atmosferi YAP-ın qələbəsi hesab edə bilər. Bu qələbədirsə də, "Pirr qələbəsidir". Azərbaycanda mövcud siyasi münasibətlər sisteminə formal xarakter daşıyan azadlıqlar, çəkindikləri mərkəzlərə hesabət məqsədi güdür. Eyni məqsədli aksiyaya siyasi məhbusların qismən azad edilməsidir. Yaxşı ki, hakimiyyət daxilində hamı ortodoks düşüncəyə malik deyil. Siyavuş Novruzovun nəzərinə çatdırım ki, avtoritar rejimlərin heç birində əhali mitinqlərə, etirazlara həvəsli olmur. SSRİ-də də belə etiraz tədbirləri görünürdü. Hətta sosialist düşüncəsində də belə mitinqləri görmürdük. "Ərəb baharı"na qədər də oralarda heç kəs küçələrdə etiraz etmirdi. Belə durumun axırı nə olur?

Tarixdən dərs çıxarmamaq müdriklik əlaməti deyil. Qarşılığında baxın, Yunanıstan xalqı illərdir meydanlardadır. Son illərdə etiraz dalğası Macarıstan, Portuqaliya, İspaniyanı sınağa çəkib. Bu gün başlayacaq Avropa birinciliyinə ev sahibliyi edən Fransanın bütün şəhərlərini tətillə dalğası bürüyüb. Hətta qitə miqyaslı tədbirin pozulma təhlükəsi mövcuddur. Buna baxmayaraq, polis insanların ləyaqət hissəsinə hörmətlə yanaşır. Etirazın təşkilatçıları Həmkarlar təşkilatlarıdır. Siz təsəvvür edirsiniz ki, bizdə Səttar Məhəlibəyev zəhmətkeşlərin tələblərinə, aşağı həyat səviyyəsinə etirazlarının önündə dursun. Kütləvi tədbirlərin səviyyəsi dövlətin demokratikliyi ilə düz mütənəsbidir".

Göründüyü kimi, müsahibələrimiz müxalifətin mitinq keçirib-keçirməyəcəyi barədə konkret fikir bildirmədilər, ölkədə mitinqlər üçün şəraitin olmadığını sübut etməyə çalışdılar.

□ Etibar SEYİDAĞA

"Səbiq nazirin məhkəməsi açıq keçirilməlidir"

Müzəffər Baxış: "Vəli Əsgərovu ona görə qapalı məhkəmədə mühakimə edirlər ki..."

Naxçıvan Muxtar Respublikasının həbsdə olan səbiq milli təhlükəsizlik naziri, general-leytenant Vəli Əsgərovun cinayət işi üzrə hazırlıq iclası keçirilib. İclasda proses zamanı ailə, dövlət, kommersiya, şəxsi sirlərə aid məlumatların olub-olmadığını əsas götürülməklə prosesin qapalı keçirilməsi haqda qərar qəbul edilib. Bu qərarın qəbulu ictimaiyyətdə birmənalı qarşılanmayıb. Sosial şəbəkələrdə V.Əsgərovun işi üzrə prosesin qapalı keçirilməsinin Naxçıvanda V.Əsgərovun əli ilə törədilən qanunsuzluqların ictimailəşməsinin önəmlənməsinə xidmət etdiyi haqda müzakirələr gedir. V.Əsgərovun işi üzrə prosesin qapalı keçirilməsi hazırda "MTN işi" üzrə həbsdə olan generalların və digərlərinin prosesinin də qapalı keçirilməsinə hazırlıq kimi qiymətləndirilir. MTN çetəsinin ictimaiyyətin gözləri qarşısında mühakiməsindən yayınma cəhdi kimi dəyərləndirilir.

Naxçıvan məhkəməsinin V.Əsgərovun işi üzrə qəbul etdiyi qərar doğru, qanunidirmi? Həbsdə olan MTN çetəsi üzvlərinin də qapalı şəkildə mühakimə edilməsi hansı məqsədlərə xidmət edə bilər?

"Hüquqi Dövlət" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, tanınmış hüquqşünas Müzəffər Baxış deyir ki, ailə siri, dövlət siri, kommersiya siri, şəxsi siri olduğu halda məhkəmənin hazırlıq iclasında qapalı və ya açıq keçirilməsi

məsələsinə baxılır, müvafiq qərar qəbul olunur. M.Baxış deyir ki, Vəli Əsgərovun işində belə sirlər ola bilər. Amma bu o demək deyil ki, məhkəmənin bütün prosesi qapalı keçirilməsi haqda qərar qəbul etməsi doğrudur: "Hazırlıq iclasında prosesin həmin sirlərin müzakirələr zamanı ortaya çıxacağı ehtimalı olan hissələrdə qapalı keçirilməsinə qərar verilməlidir".

Tanınmış hüquqşünas prosesin qapalı keçirilməsinin məhkəmədə üzə çıxacaq qanunsuz əməllərin verilməsi və digər məsələlərin ictimailəşməsinin qarşısının alınmasına xidmət etməsi qənaətində olduğunu söyləyib:

"İstənilən halda iş üzrə çıxarılan hökm açıq elan olunmalıdır. Milli Təhlükəsizlik və Naxçıvan Milli Təhlükəsizlik Nazirliklərinin hazırda həbsdə olan quldur əməkdaşlarının açıq-aşkar, ictimaiyyətə bəlli olan çoxsaylı cinayətləri haqda məlumatlar var. Sahibkarların MTN-ə aparılması, döyülməsi, işgəncə verilməsi, külli miqdarda pullarının əlindən alınması, müxalifət nümayəndələrinə qarşı zorakılıqlara yol verilməsi haqda mətbuatda qalaq-qalaq yazılar dərc olunub. Bu səbəbdən də ictimaiyyətə bəlli olan, dövlət, kommersiya, ailə, şəxsi sirlər kateqoriyasına aid olmayan hissələrdə normal dövlətlərdə prosesin açıq keçirilməsi haqda qərar verilməlidir. Çox təəssüf ki, Azərbaycanda hakimlərin qəbul etdikləri qərarlar əsaslandırılmır. Normal dövlətlərdə isə bu qəbul olunmazdır. Sivil ölkələrdə belə qanunsuz hərəketlərə yol vermiş şəxsləri ictimaiyyət üçün açıq keçirilən məhkəmələrdə mühakimə

Vəli Əsgərov

edirlər. Bunu ona görə edirlər ki, gələcəkdə akifçovdarovların, vəliəsgərovların və onlar kimi qanunsuzluqlara yol vermiş vəzifə daşıyıcılarının tutduqları vəzifələrə təyin ediləcək şəxslər nəticə çıxarsınlar. Onların etdikləri qanunsuzluqları təkrar etməsinlər. Yeni məhkəmənin maarifləndirici, xəbərdar edici funksiyası da var. Prosesin qapalı keçirilməsi bu funksiyaların ictimaiyyətə verə biləcəyi tərbiyəvi mesajlarının qarşısının alınmasıdır. Əfsuslar ki, ölkəmiz qanunlarla deyil, göstərişlərlə idarə olunur. Məhkəmənin qapalı keçirilməsi göstərişini verənlərin zehnləri də o qədər geri qalıb ki, istəmərlər ki, Azərbaycan cəmiyyəti maariflənsin. Bu adamlara sərf

edir ki, insanlar küt olsunlar. Onlara verilən sifarişləri yerinə yetirsinlər. "MTN işi" üzrə proses hissəvi qapalı keçirilməli, ümumilikdə isə açıq olmalıdır. Əgər bu şəxslərin törətdiyi cinayətlər, etdikləri quldurluqlar ictimaiyyətdən gizlin saxlanacaqsa, gələcəkdə yeni akiflərin, eldarların, ilqarların və onlar kimi quldurların ortaya çıxmayacağına təminat yoxdur. Məhkəmə proseslərinin qapalı keçirilməsi sifariş edənlər bunu nəzərə almalıdırlar. Ən azından özlərinin bir daha belə şəxslərin qanunsuzluqları ilə üz-üzə qalmaması üçün bunu etməlidirlər, məhkəmələrin açıq keçirilməsinə mane olmamalıdırlar".

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

Milli yolumuzun Ceyranbatan hissəsi

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

2008-ci ildə tikintisi başlanan Bakı-Quba beton avtomobil yolu var idi. 600 milyon dollara yaxın pulu orda basıb yedilər. Yol 2013-cü ildən dağılmışa başlamışdı, dünən baxıram, artıq sökə-sökə Ceyranbatana qədər gəlib çıxıblar. Bu yeyintiye görə onlarla məmur zindana salınıb. Zarafat edirəm, qorxmayın. Bizdə dövlət ömlakını mənimsəmək şərəf sayılır. Adama hansısa "yubileyini" - 50, 60, 70, 80 yaşlarında "Şərəf", "Şöhrət" ordenləri yapıdırırlar, vəzifəsini daha da böyüdürlər. Çünki yol uzun müddət yerində qalsa, orda necə yeyintiye yol verəsən? Nə qədər tez dağılsa yaxşıdır. Nə qədər imkan var, tələsib pul yığmaq, xarici hesablara qoymaq lazımdır. Bir də gördün Azərbaycan xalqı oyandı... Bəs necə, hətta daşdan da səs çıxır. Qobustanda özüm görmüşəm.

Bax, həmin beton yolu çəkib-sökənlər dəstəsinin qabaqda gedənlərindən biri indi dəmir yolunu qayırmayla məşğuldur, təzəlikcə açıqlama veribdir, deyir Bakı-Sumqayıt qatarında bir sərnişinin daşınma xərci 9 manatdır, ancaq biz bileti vətəndaşlarımıza 80 qəpiyə satırıq. İndi millət bu gopun şiddətindən heyrətə gəlibdir, çünki 9 manata taksi avtomobillə, yalan olmasın, Bakıdan Sumqayıta gedib hələ Ceyranbatana qayıtmaq olar, əlbəttə, Bakı-Quba yolunu qayıran şirkət əgər yolun hamısını hələ sökməyibdirsə. Bəs niyə uca millətimizə belə minnət qoyulur? Demək istəyirlər bax, 9 manat edirik, ətrafımızda daha sıx birleşin.

Ümumiyyətlə, Sumqayıt bölgəsində dövlətçilik hissələri həmişə güclü olmuşdur. Yadıma gəlir, bu qış orada kimse şaiyə yaymışdı, guya doğum evində valideyni imtina edən uşaqlar satılır. Buna yerli hakimiyyət orqanlarından çox orijinal cavab verilmişdi: "Bizdə uşaqların qeyri-qanuni satılması halları olmayıb". Qanuni üsulla satmışlar.

Sözləşməsi, bu yaxınlarda Hollandiyadan bir xəbər gəlmişdi, deyir orda təzə texnologiya kəşf olunub, avtomobil yolları... plastik materialdan düzəldiləcəkdir. Faktiki, əbədi yol kimi bir şeydir. Ağlaşmış dəmərədə axmaq hərəkətdir. Bəs bu yol çökməyə, partlamasına, dağılmasına Hollandiya rəhbərliyinin ailəsi nə yeyib-ıçacəkdir? Özləri cəhənnəmə, bizi də ziblə salırlar, bəzi zəhmətkeşlərimiz baxırlar, deyirlər niyə o əjdahadan burda olmasın, gəlin avropalaşaq, çağdaş texnologiyaları ölkəmizə gətirək, filan-beşməkan... Halbuki, bizim öz inkişaf yolumuz, öz beton yolumuz vardır! Öz milli adət-ənənələrimizdən uzaqlaşmayaq. Misal üçün, bizdə ata sözündə "Palaza bürün, elnən sürün" deyilir, niderlandlılarda isə deyilir: "Əldə olan bir quş, havada uçan on quşdan yaxşıdır". (Açıq, deyəsən elə bu hollandlar da bizdən köçüb gedənlərdir, ata sözləri ilə tanış olanda mənə də buna ciddi inam yarandı. Hələ birinə də baxın: "Biri ölür, başqası çörək tapar". Vallah, əla fikirlərdir. Necə deyirlər, eşşəyimin qurd dayısı. Altda qalanın canı çıxsın. El üçün ağlayan göz kor olar).

Ancaq mən çox narahət olmuram, o plastik yol buralara gəlib çıxsın biz onu da söküb-tikməyin nəse bir üsulunu taparıq. Bir də gördün kimse yolun materialından kəsib bibisi oğlunun limonad sexinə butulka qayırmayla göndərdi, yerinə peyin doldurdu, yol çəkildən iki-üç il sonra peyinin içindən otlar qalxdı... Ya da bir neçə kilometr bazar zənbillərindən çəkdilər. Bizdə yeyinti texnologiyaları adlı ixtisas var, bəzi universitetlərdə rəsmi olaraq tədris edilir.

Bu mənada, Naxçıvan MTN-in keçmiş rəisi, general Vəli müəllimin vəkilini indi qərribə açıqlamalar verir. Deyir Vəli müəllimi həbsdə incidirlər, orta əsrlər qaydasında dustaq saxlanılır və sairə. Burda "orta əsr" nə imiş, heç zad: sən demə, vəkilə generala görüşdə kağız-qələmlə işlətməyə icazə verilmir, ancaq şifahi danışmağa qoyurlar. Rəhmətliyin oğlu, bizdə orta əsrlərdə heç vəkil var idimi? Şahın xoşuna gəlməyən adamı şaqqalayıb darvazadan asırdılar, kəlləsini paşa taxırdılar, millət isə əl çalırdı. İndi insafsızlıq olar ölkəmizdə bu cür inkişafı görməmək... Bu milli yol deyil. Multikulturalizmə də ziddir. Azərbaycanı Hollandiya eləmək istəyən mənfur qüvvələrin işidir. O vaxtın Naxçıvan xanı ilə indiki Naxçıvan xanını müqayisə eləmək yersizdir.

İndi İks-İks əsridə yaşayırıq.

2049-ci ilədək öz ərazisində Rusiyanın hərbi bazasının saxlanmasına razılaşan, üstəlik, bütün yeraltı və yerüstü olan-olmazını Moskvanın ixtiyarına verən işğalçı Ermənistan sonuncu addımı da atdı - özünün hava hücumundan müdafiə sistemini Rusiyanın sərəncamına verdi. Düzdür, Rusiya rəhbərliyi bununla NATO ölkəsi olan Türkiyə ilə sərhədlərini möhkəmləndirdiyini iddia edir. Ancaq KTMT üzvü olan Ermənistanın müdafiəsi həm də Azərbaycana təhdid sayılır.

Kreml işğalçının səmasını da nəzarətə aldı

Təhlilçilər bu hadisəni Azərbaycana qarşı təhdid hesab edir; düşmən ölkədə isə yenidən anti-Rusiya oyununa start verilib...

Politoloq Arzu Nağıyevin "Yeni Müsavat"a dediyyə görə, Rusiya necə vaxtdır buna nail olmaq istəyirdi: "Daha doğrusu, hava məkanını özü qoruyurdu və sadəcə olaraq bunu leqallaşdırmaq istəyirdi və leqallaşdırdı da. Əsas məqsəd Türkiyə, daha doğrusu, NATO ilə sərhədin məhz Ermənistandan keçməsinə əsas gətirir və regiona çoxsaylı hərbi hava müdafiəsində istifadə edilən kompleksləri yerləşdirirdi". Politoloqa görə, bir sıra qurğuların və onlara xidmət göstərəcək hərbi kontingentin Dağlıq Qarabağ ərazisinə göndəriləcəyi də istisna deyil: "Son məlum döyüşlər bir daha göstərdi ki, hava məkanının müdafiəsi əsas amillərdən biridir və qələbə əldə edilməsi üçün mühüm şərtir. Bununla da Rusiya Ermənistanın Azərbaycana bu sahədə uduzduğunu dərk etdi. Məhz buna görə də ermənilərin iradəsi ilə üzleşdi. Yəni Rusiya tərəfindən hava məkanının birgə qorunması etiraf etməli ki, birbaşa Azərbaycana təhlükə törətməyə də, müsbət hal da deyil. Biz öz hava məkanımızı, o cümlədən Dağlıq Qarabağ və işğal olunan rayonları da daxil olmaqla qorumağa qadirik. İnanırcı deyil ki, savaş başlasa Rusiya birbaşa bu proseslərə müdaxilə edəcək, ancaq unutmayaq lazımdır ki, Ermənistan Rusiyanın vassalı və strateji tərəfdaşdır, buna görə də ona dolayı yolla yardım göstərməsi də istisna deyil".

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov isə qeyd etdi ki, əslində Rusiyanın Ermənistanın hava məkanını qoruması yenilik deyil: "Bir ölkənin ki, sərhədlərini, iqtisadiyyatını, müdafiəsini başqa bir ölkə nəzarət altına alırsa, belə olan halda o, sadəcə, formal bir dövlət sayılmalıdır. Həm də bu, o deməkdir ki, ruslar artıq Ermənistanı tam etibar etmirlər və qorxurlar ki, son nəticədə onların Cənubi Qafqazın sonuncu dayanacağı, forpostu sayılan bu ölkədən də

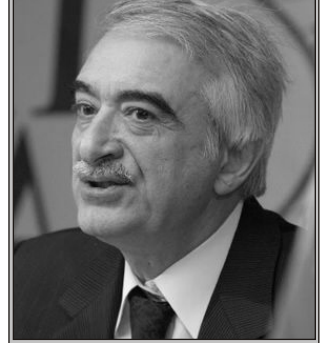

çıxarılması prosesinə start verile bilər. Rəsmi Moskva çox narahatdır ki, yay aylarında başlaması daha çox real görünən növbəti silahlı toqquşma zamanı Ermənistanın Hərbi Hava Qüvvələri və Hava Hücumundan Müdafiə qoşunları qısa zamanda iflic vəziyyətə düşəcək. Ona görə də Rusiya tələsir ki, Ermənistanın hava məkanı ilə bağlı əlində hüquqi sənəd əldə etsin ki, səhər fors-major hadisələr zamanı bədnam qoşunlarımıza kömək adı ilə hansısa addımlar atsın. Əlbəttə ki, Qarabağ savaşına birbaşa müdaxilə imkanları əldə edə bilməsələr də, hardasa Ermənistanın işğalçı qüvvələrinə hava məkanları ilə bağlı bacarıqları köməyi göstərməyə cəhd edəcəklər. Həm Ermənistanın, həm də Rusiyanın Qarabağ məsələsinin çözülməsi ilə bağlı addımları və qərribə davranışları onu deməyə əsas verir ki, onlar bu yay tərəflər arasında növbəti, daha ciddi toqquşmanın qaçılmaz olacağına tam əmindirlər".

Hərbi ekspert bir məqama da diqqət çəkdi: "Ölkə başçısı cənab İlham Əliyev də Almaniyada həm Ermənistanı, həm də onun havadarlarına, ümumilikdə ATƏT-ə, onun Minsk Qrupuna bir daha eşitirdi ki, atəş-kəş çox kövrək vəziyyətdədir. Bu dəfə Azərbaycan tərəfinin nə həvəsi olacaq kimisə eşitsin, nə də inamı qalmayacaq ki, Qarabağın azad edilməsi üçün

atacağı sərt və ciddi addımlara görə kimsə hesabət versin. Biz bu keçən illər ərzində kifayət qədər həm səbir, həm də dözümlü nümayiş etdirdik".

Ermənistanda isə Rusiya əleyhinə mitinq keçirilməsinə qərar verilib. Etiraz aksiyasına səbəb İrəvanın Moskva ilə Hava Hücumundan Müdafiə sis-

"Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin görüşü çox vacibdir"

"Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ilkin səbəbi həllini tapmasa, Azərbaycana qarşı təcavüz dayandırılmasa və Ermənistan qoşunları Azərbaycan ərazilərindən çıxarılmırsa, heç kəs heç nəyə təminat verə bilməz".

APA-nın məlumatına görə, bunu Azərbaycanın Rusiyadakı səfiri Polad Bülbüloğlu deyib.

Səfirin sözlərinə görə, Azərbaycan xalqı, Azərbaycan prezidenti heç vaxt bir santimetr torpağı belə güzəştə getməyəcək: "Bunu hər kəs anlamalıdır - həm Ermənistan, həm dünya ictimaiyyəti, həm həmsədrilər... Azərbaycan prezidenti, XİN də bunu dəfələrlə bəyan edib. Amma bizi nə eşidirlər, nə də eşitmək istəyirlər. Aprel hadisələri göstərdi ki, "status-kvo" qəbul edilməzdir".

Vyanaya görüşünə toxunan diplomat həmin görüşdə prezidentlərin iyun ayında yenidən danışıqlar aparmağa bərdə razılığa gəldiyini xatırladı: "Görüşün yeri ilə bağlı müxtəlif təkliflər oldu. Ötən gün Rusiya XİN-in saytında Sankt-Peterburqda üçtərəfli görüşün olacağı barədə xəbər yerləşdirildi, lakin nəyə görə sə sonradan çıxarıldı. Mən görüşün harada, nə vaxt keçiriləcəyi barədə danışmağa səlahiyyətli deyiləm. Lakin düşünürəm ki, görüş iyununda baş tutacaq. Bu görüş bizim üçün çox vacibdir. Görüşdə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi ilə bağlı gələcək addımların vektorları müəyyənləşdiriləcək".

Bir neçə il əvvəl Azərbaycanlı ziyalıların Qarabağa səfər etdiklərini qeyd edən P.Bülbüloğlu sonradan bu formatın ermənilər tərəfindən pozulduğunu qeyd dib: "Açıq bildirdilər ki, bu format onları qane etmir".

Səfir son vaxtlar Ermənistan tərəfindən ünvanına səslənən təhqidlərə də cavab verib: "Bilərəm ki, mənim çıxışlarımda erməni tərəfini qane etmir. Amma onların təhqidləri məni daha da ruhlandırır. Qaranı ağ göstərməyə çalışırlar. Amma beynəlxalq hüquq, BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsi, Avropa Şurasının qətnamələri mövcuddur. Bunlarda göstərilir ki, Ermənistan Azərbaycan ərazilərini işğal edib, o əraziləri qeyd-şərtsiz azad etməlidir. Azərbaycan həm ölkə, həm də beynəlxalq hüququn subyekti kimi haqlıdır. Erməni diplomatları nə deyir desin, ədalət bərpa olunacaq, ərazimiz azad ediləcək".

□ E.PAŞASOY

Kreml yenidən masa arxasına keçir - əsas gözlənti

Rusiya Dağlıq Qarabağ məsələsində diplomatik fəallığı yenidən artırıb. Xəbər verildiyi kimi, bu ayın sonunda Rusiyada üç ölkə prezidenti - Vladimir Putin, İlham Əliyev və Serj Sərkisyan arasında üçtərəfli görüşün keçiriləcəyi haqda məlumat yayılıb. Doğrudur, V.Putinin mətbuat katibi Dmitri Peskov deyib ki, bu yöndə iş gedir və görüş istisna olunmur. ATƏT-in Minsk Qrupunun amerikalı həmsədri Ceyms Uorlik isə twitter səhifəsində görüşün iyunun sonunda olacağını əminliklə yazıb.

İstənilən halda Kremlin Qarabağ məsələsində diplomatik fəallıq içində olduğu ortadadır. Belə bir fəallıq Qərbin təşəbbüskarlığının nəticəsi sayılan Vyana görüşündən sonra gözlənilən idi. Bir sıra siyasi analitiklər rəsmi Moskvanın Qarabağ məsələsində tezliklə hansısa formada "revanş" götürəcəyini və "əzələ nümayişi" nə çalışacağını təxmin edirdilər.

Təxminlər doğrulmaqdadır - Kreml təzədən Qarabağ məsələsi arxasına keçir. Özü də belə görünür ki, Rusiya məsələdə öz dominantlığını təkcə diplomatik yoldan deyil, hərbi aspektlərdən də nümayiş etdirmək əzmindədir.

Moskva-İrəvan hərbi işbirliyinin güclənməsi buna sübutdur. Təsədüfi deyil ki, məhz bu arada Rusiya və Ermənistan birləşmiş Raket Əleyhinə Müdafiə Sistemi haqqında sazişi ratifikasiya edib. Bu da o anlamadır ki, Ermənistanın xarici sərhədləri kimi hava məkanı da bundan sonra Moskvanın nəzarətində olacaq.

Rusiyadan Azərbaycana qəfil Qarabağ jesti - erməni təşvişdə

Moskvanın Azərbaycanı və Ermənistanı öz orbitində saxlamağa yönəlmiş siyasətində Bakıya verdiyi nisbi önəmin səbəbi; iyun görüşünə Azərbaycan daha uğurlu mövqe ilə gedir; Türkiyə amilinin prosesə pozitiv təsiri qayıdır...

Sənəd eyni zamanda Ermənistanın Rusiyanın Raket Əleyhinə Müdafiə sistemindən geniş istifadə imkanı verəcək. Lakin sazişdə Dağlıq Qarabağın hava məkanının adı çəkil-

mir. Bu haqda danışan Ermənistan parlamentinin vitse-spikeri və hakim Respublika Partiyasının mətbuat katibi Eduard Şarmazonov belə deyib ki, "sənəddə Qarabağla bağlı bir

dənə də olsun hərf, vergül belə yoxdur".
Məntiqlidir. Çünki Dağlıq Qarabağ hüquqi cəhətdən Azərbaycan Respublikasının tərkib hissəsidir. Bununla da

nin cəzalandırılma biləcəyi haqda İrəvana bir mesajdır. Aprel döyüşləri bunun bariz anonsu hesab oluna bilər. O üzdən Ermənistanın təlaşları anlaşılındır. Bəzi bilgilərə görə, İrəvan heç olma-

sa, bu sazişdən sonra Rusiyadan 200 milyon dollarlıq kredit həcmində silah-sursatı nəhayət, ala biləcəyinə ümid edir...

Dağlıq Qarabağla bağlı Rusiyanın bu yanaşması, daha doğrusu, Bakıya Qarabağ jesti başqa mənalarda da anlaşılındır. Nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycanla Rusiya arasında son illər ərzində strateji tərəfdaşlıq əlaqələri formalaşmış, Bakı Moskvanın mühüm silah alıcılardan biridir, iqtisadi sahədə əməkdaşlıq genişlənir - bu ilin axırında istifadəyə veriləcək Şimal-Cənub dəhlizi buna əlavə sübutdur.

Rusiya həmçinin, Türkiyə faktoruna görə Azərbaycanla istə münasibətlər saxlamaq zərurətdədir. İş ondadır ki, "Su 24" insidentindən sonra Moskva müşahidə etməmiş deyil ki, iki qardaş ölkə arasında hərbi və başqa sahələrdə əlaqələr nəinki Rusiyaya görə zəifləməyib, əksinə, güclənib (4 günlük müharibədə Azərbaycanın qazandığı uğurda bu amil də var!), üstəlik, Azərbaycan-Türkiyə-Gürcüstan hərbi alyansının əsası qoyulub. Beləcə, Türkiyə faktorunun Qarabağ məsələsinə təsiri, faktiki, artıb.

Bundan başqa, Kreml Putinin Avrasiya layihələrinə Bakının qoşulacağına ümidini hələ itirməyib. Bir neçə gün öncə isə Rusiyanın Azərbaycandakı səfiri Vladimir Doroxin isə bəyan elədi ki, ölkəsi Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyır və iki dövlət arasında əlaqələr yüksək səviyyədə inkişaf edir. Nəhayət, Azərbaycan-Rusiya əlaqələrinin yüksək səviyyədə olmasına habelə üç ölkə (Azərbaycan, İran, Rusiya) prezidentlərinin gözlənilən Bakı görüşü dəlalət edir.

Sadalanan amillər prezidentlərin qarşısında iyun görüşünə Azərbaycana daha uğurlu mövqe ilə aparır.

□ **Siyasət şöbəsi**

Dünya və ABŞ əhalisi daha bir eksperimentə şahidlik edəcək

Qara dərilinin ardınca qadın prezident Amerikaya uğur gətirəcəkmi...

ABŞ bu gün dünyada demokratiya və insan haqlarının əsas müdafiəçisi olan ölkə sayılır. Amma 50 il öncəyə qədər ABŞ-da insan haqlarından, demokratiyadan əsər-əlamət yox idi. Məşhur boksçu Məhəmməd Əli də ABŞ-da irqi ayrı-seçkilikə qarşı savaşırdı. Müsbət hal odur ki, ABŞ-da irqi ayrı-seçkilik ortadan qaldırıldı, münasibətlər sistemi dəyişdi və elə bir mərhələyə gəlib çıxdı ki, ABŞ-da qara dərilili vətəndaş prezident oldu.

Halbuki 1960-cı illərdə irqi ayrı-seçkilikə qarşı mübarizənin başında gedən Martin Lüter Kinqin Vaşinqtondakı məşhur çıxışında əsas cümlə belə idi ki, mən arzum odur bir gün mənim qızım ağ dərilili qızla eyni sinifdə, eyni parta arxasında otursun. ABŞ nəinki bu arzunu yerinə yetirdi, hətta qara dərilili gəldi ABŞ-ın prezidenti oldu. Bu həm də sanki bir eksperiment idi və 8 il sınaqdan keçirildi və müddət başa çatmaq üzrədir. Noyabr ayında ABŞ-da yeni prezident seçkiləri keçiriləcək. Prezi-

dentliyə namizədlərdən biri məlumdur ki, keçmiş dövlət katibi Hillari Klintondur.

Politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, dünya və ABŞ əhalisi böyük ehtimalla bu dəfə daha bir yeniliyə şahidlik edə bilər. Hillari Klinton seçilsə ABŞ tarixində ilk qadın prezident olacaq ki, bu da fəxrvəzlərdə ikinci bir yeniliyin yaşanması deməkdir: "Hillari Klinton demokratiya içində prezidentliyə namizəd Barak Obamaya rəqib olanda Klinton demişdi ki,

ya mən seçildim, ya Obama bunun məsələyə dəxli yoxdur, hansısa seçilsə ABŞ üçün yenilik olacaq. Həqiqətən də Obama seçilsəydi ABŞ tarixində ilk qara dərilili prezident olacaqdı və oldu, Hillari Klinton seçilsəydi ABŞ tarixində ilk qadın prezident olacaqdı. Birinci yeniliyi artıq ABŞ arxada qoymaq üzrədir. İndi ikinci yeniliyə doğru sürətlə irəliləyir. Düzdür, Klintonun qarşısında Donald Tramp kimi güclü rəqib namizəd də var. Amma Barak Obamanın rəsmən televiziya da çıxış edib Hillari Klintonu dəstəklədiyini bəyan etməsi, Sandersin də Klintonu dəstək verməsi onun Tramp üzərində qələbə çalmağa ehtimalını artıracaq. Sanders də güclü fiqurdur. Əgər o, geri çəkilib Klintonu

dəstək versə, mümkündür ki, Klinton onu vitse-prezident təyin etsin. Yəni əslində Hillari Klintonla Donald Tramp arasında mübarizədə kimin prezident seçiləcəyini vitse-prezidentlərin kim olacağı da müəyyənləşdirə bilər. Çünki keçən seçkilərdə Obama ilə Makkeyn mübarizədə aparıldı. Makkeyn də güclü siyasi fiqurlardan biridir, Vyetnamda əsir olub. Amma o, çox yanlış bir adamı özünə vitse-prezident götürdüyün elan etməklə reytingini aşağı saldı və nəticədə uduzdu. İndi Tramp və Klintonun kimi vitse-prezident irəli sürməsindən də çox şey asılıdır. Amma son rey sorğuları göstərir ki, hələlik Hillari Klinton Donald Trampı üç faiz qabaqlayır. Xanım Klintonun şansı getdikcə artır. Qara dərilili Obamanın ardınca qadın prezident seçilərsə, bu bir daha göstərəcək ki, ABŞ-da dəyərlər dəyişir".

Qadının namizədin ABŞ-ın prezidenti olmasının bu ölkə

Hillari Klinton

və dünya üçün yaxşı, yoxsa pis olacağı barədə fərqli fikirlərə gəlincə, ekspert qeyd etdi ki, bu ailə qurmaq deyil ki, qadın ailədə baş sima olacaq və başqa cür idarə olunacaq: "Bu, dövlətdir və ABŞ kimi oturmaş bir dövlətin başına qadının keçməsi də elə də böyük dəyişikliklərə gətirməyəcək. İkincisi, son 50 ilə diqqət etsək görərik ki, yüksək postda olan qadınlar heç də zəif olmayıblar. Britaniyanın baş naziri Marqarit Tetçer dəmir ledi ləqəbini almışdı, istənilən kişidən çox sərt idi. Argentina ilə müharibə apardı. Britaniya iqtisadi xaosa yuvarlanmışdı. Tetçer elə bir islahatlar apardı ki, hər şey dəyişdi. Bənəzir Bhutto nümunəsi də var. Madlen Olbrayt nümunəsi də var. Marqarit Tetçeri dəmir ledi adlandırıldırsa, Madlen Olbrayt polad ledi ad-

landırıldı. Bu adı Olbrayt ABŞ dövləti katibi kimi fəaliyyətində qazanmışdı, çox sərt sağ mərkəzçi siyasətçi idi. Hillari Klintonun üz quruluşu, siması, gülməsi insanda ilk baxışda belə təsəvvür yarada bilər ki, bu, bir qədər yumşaq siyasət yürüdəcək, amma düşünürəm belə olsun. Digər tərəfdən də nəzərə alınmalıdır ki, ABŞ-da hər şeyi tək prezident həll eləmir. Prezidentlərin fərdi mövqeyi, üslubu siyasətə müəyyən koorektlər gətirsə də qərarların qəbulunda müşavirlərin, generalların böyük rolu olur. Hillari Klinton Barak Obamanın xarici siyasətdəki bir sıra yanlış siyasətini davam etdirəcəksə, deməli, qadın prezidentin dövründə də ABŞ-ın xarici siyasətində ciddi problemlər yaşana bilər".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDİF
www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Qarabağ münaqişəsi zonasında 22 illik atəşkəs dövründə ən genişmiqyaslı hərbi əməliyyatlar hesab olunan aprel döyüşlərindən iki aydan çox vaxt ötür. Əfsuslar olsun ki, bu müddət də problemin həllində dönüşə gətirmədi. Vyana görüşü hesaba alınmazsa, ötən zamanda konfliktlə bağlı ciddi heç bir diplomatik fəallıq özünü göstərmədi. Sanki atəşkəsi davamlı eləmək üçün Vyana danışıqları yetirmiş. Əlbəttə ki, belə deyil.

Bu arada Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan prezidentləri arasında iyunun sonunda Sankt-Peterburda üçtərəfli görüşün keçiriləcəyi haqda məlumat yayılıb. Məlumatı Rusiya KİV-i ölkə XİN-dəki qaynağa istinadən yayıb. Xəbər doğrudursa, onda belə çıxır ki, prezidentlər - İlham Əliyev və Serj Sərkisyan arasında budəfəki birbaşa təmasın təşkilatçısı məhz Rusiya, prezident Vladimir Putin olacaq (Az önce

prezidentlərin görüşünün Parisdə ola biləcəyi xəbəri yayılmışdı. Daha sonra isə Çexiya prezidenti görüşü Praqada keçirməyi təklif etmişdi). Qarabağ konfliktinin həllində əsas məsuliyyətin zor-xoş Rusiyanın üzərinə qoyulduğunu nəzərə alsaq, təəccüblü deyil. Ancaq Moskva bu məsuliyyəti heç olmasa, indi - kritik aprel olaylarından sonra qədərincə dərk edirmiş? Əsas sual da elə budur.

İrəvanın dostu: "Qarabağda ermənilər acından ölür"

2015-ci ildə Azərbaycanın işğal olunmuş Dağlıq Qarabağ ərazisinə səfər edərək, orada özünə biznes yaradan rusiyalı iş adamı German Sterliqov Ukraynanın RBK telekanalına müsahibəsində ermənilərin acından öldüyünü deyib (Publika.az)

Məlumatlara görə, Sterliqov Dağlıq Qarabağda yaşayan sadə ermənilərə yaşamaq üçün heç nə verilmədiyini bildirib: "Onlara sadəcə, ölmək üçün bəs edəcək qədər pul verirlər. Orada kənd təsərrüfatının inkişafı üçün yaxşı şərait var, amma insanlara əkilə-becərməyə imkan vermirlər".

Onun sözlərinə görə, Qarabağda yaşayan ermənilərin əksəriyyəti oradan qaçır: "Belə davam etsə, Qarabağda erməni qalmayacaq və azərbaycanlılar döyüşmədən boş qalmış ərazilərə geri qayıdacaqlar".

Yada salmaq ki, Sterliqov ötən il Qarabağda yaşamağa başlayanda orada hər şeyin yaxşı olduğunu, insanların rifah içində yaşadığını iddia edirdi.

Qarabağ

dıqova görə, Əliyev-Putin-Ruhani üçtərəfli görüşü faktiki olaraq labüddür və ilk növbədə regional təhlükəsizlik məsələləri, o sırada Qarabağ konfliktini ilə bağlı olacaq (Axar.az).

"Bu isə ilk növbədə terror və ekstremizmə qarşı mübarizəni nəzərdə tutur. Çünki regionda vəziyyət olduqca gərgindir" - ekspert qeyd edib. O, görüşdə Qarabağ məsələsi də gündəlikdə olacağını söyləyib: "Üçtərəfli görüşdə həmçinin, Xəzərin statusu ilə bağlı müəyyən müzakirələr istisna edilmir. Bakı görüşündə Qarabağ məsələsinin özəlliklə müzakirə olunacağını qeyd etmək lazımdır. İnanmıram ki, Bakı bu mə-

Müharibədən qaçmaq üçün kritik fürsət ayı

Prezidentlərin iyun görüşünün tarixi bəlli oldu, bəs sülh anlaşmasının tarixi? Rusiya Ermənistanın hava məkanını da nəzarətə götürdü, Dağlıq Qarabağ isə...

Doğrudur, bu gün münaqişə tərəflərinə ən güclü təsir imkanı olan yeganə dövlət Rusiya olaraq qalır. Ancaq iş də ondadır ki, indiyədək Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri arasında baş tutmuş 20-dən çox birbaşa təmasın əksəriyyəti məhz Kremlin vasitəçiliyi ilə reallaşsa da, onların heç biri problemin həllini bir santimetr belə irəlilətməyib. Bu dəfə necə, təlsim qırılaçaqmı? Nəhayət, Moskva aprel döyüşlərindən nəticə çıxarıb nizamlaşdırma prosesinə ənənəvi imitativ yanaşmadan əl çəkəcəkmə, "qollarını çirməyib" konfliktin həllinə girişəcəkmə?

Təəssüf ki, iyun ayının 1/3-i arxada qalsa da, suala pozitiv cavab yoxdur. Gerçək budur ki, prezidentlərin növbəti görüşünü hansısa formada əlamətdar eləmək üçün nə ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrləri səviyyəsində, nə də ikitərəfli formatlarda və ya Moskvanın təşəbbüsü ilə real və sanballı heç bir iş ortada yoxdur, görünür.

Demək, növbəti üçtərəfli görüş də formal bir hadisə kimi tarixə qovuşacaq və yenə də sifir Rusiyanın məsələdə dominant rolunun nümayişi ilə yadda qalacaq. Belə "əzələ nümayişləri" isə Qarabağ mə-

sələsinə, regiona indiyədək yaxşı heç nə verməyib.

Əksinə, sülh danışıqlarında budəfəki fiasco, iyun fiaskosu daha böyük təhlükə vəd edir və münaqişə zonasında yeni müharibə riskinin kəskin artmasına gətirə bilər. Çünki aprel olayları çoxunda ümid yaradıb ki, münaqişə zonasında status-kvo nəhayət, tezliklə dəyişməlidir.

Bunu apreldəki 4 günlük müharibədən sonra Minsk Qrupu həmsədrləri də, ATƏT-in hazırkı sədri Almaniyaya da açıq biyan ediblər. O zaman status-kvonu dəyişməyə, danışıqlara real dinamika verməyə kim və ya nə mane olur? İndi də bunun zamanı deyilsə, bəs nə vaxt?

Bu arada isə Rusiya Güney Qafqazdakı yeganə forpostu Ermənistanla hərbi müttəfiqliyi genişləndirməkdə davam edir. Xəbər verildiyi kimi, Rusiya və Ermənistan birləşmiş Raket Əleyhinə Müdafiə Sistemi haqqında sazişi ratifikasiya edib. Bu da o anlamaya gəlir ki, Ermənistanın xarici sərhədləri kimi hava məkanını da bundan sonra Moskvanın nəzarətinə keçir. Sənəd eyni zamanda Ermənistan Rusiyanın Raket Əleyhinə Müdafiə sistemindən geniş istifadə imkanı verəcək.

Lakin sazişdə Dağlıq Qarabağın hava məkanının adı çəkilmir. Bu haqda danışan Ermənistan parlamentinin vitse-spikeri və hakim Respublika Partiyasının mətbuat katibi Eduard Şarmazonov jurnalistlərə açıqlamasında bildirib ki, "sənəddə Qarabağla bağlı bir dəfə də olsun hərf, vergül yoxdur".

Əslində məntiqlidir. Çünki Dağlıq Qarabağ hüquqi cəhətdən Azərbaycan Respublikasının tərkib hissəsidir. Bununla da həm Rusiya, həm də elə Ermənistan faktiki surətdə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıması olur. Bu, həm də o anlamaya gəlir ki, Azərbaycan öz ərazisində, özünün beynəlxalq miqyasda tanınmış sərhədləri çərçivəsində istənilən vaxt işğalçı qüvvələrə qarşı antiterror əməliyyatı keçirə bilər və həmin əməliyyatlara Rusiya, KTMT qatılma-yacaq. Ta o vaxta kimi ki, əməliyyatlar Ermənistan ərazisinə keçəcək.

Lakin sazişdə Dağlıq Qarabağın hava məkanının adı çəkilmir. Bu haqda danışan Ermənistan parlamentinin vitse-spikeri və hakim Respublika Partiyasının mətbuat katibi Eduard Şarmazonov jurnalistlərə açıqlamasında bildirib ki, "sənəddə Qarabağla bağlı bir dəfə də olsun hərf, vergül yoxdur".

Əslində məntiqlidir. Çünki Dağlıq Qarabağ hüquqi cəhətdən Azərbaycan Respublikasının tərkib hissəsidir. Bununla da həm Rusiya, həm də elə Ermənistan faktiki surətdə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıması olur. Bu, həm də o anlamaya gəlir ki, Azərbaycan öz ərazisində, özünün beynəlxalq miqyasda tanınmış sərhədləri çərçivəsində istənilən vaxt işğalçı qüvvələrə qarşı antiterror əməliyyatı keçirə bilər və həmin əməliyyatlara Rusiya, KTMT qatılma-yacaq. Ta o vaxta kimi ki, əməliyyatlar Ermənistan ərazisinə keçəcək.

Qarabağ məsələsi ətrafındakı vəziyyətə Azərbaycan, Rusiya və İran prezidentlərinin gözlənilən üçtərəfli Bakı görüşü kontekstində dəyərləndirən də az deyil. Siyasi analitiklər bu yöndə nikbin proqnozlar verməkdədirlər. Məsələn, politoloq Fikrət Sa-

sələdə Tehranla hansısa bir razılığa gəlsin. Düzdür, İran Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyır və bu, Azərbaycan üçün önəmli bir amildir. Ancaq İranın Ermənistanla da münasibətləri kifayət qədər geniş və yaxındır".

Politoloq habelə təxmin edir ki, üç dövlət rəhbərinin görüşündə bir sıra məsələlərə bağlı razılıq əldə oluna bilər: "Azərbaycan Rusiya ilə strateji tərəfdaşdır. Bu mənada Rusiya və İran münasibətləri də çox yaxın formatda inkişaf edir. Üçlük bir sıra konkret layihələr, terrora qarşı mübarizə yolunda razılığa gələ bilər".

Bir şey dəqiqdir ki, Qarabağ münaqişəsi zonasında geniş miqyaslı hərbi əməliyyatların bərpası qonşu və region dövlətlərinin, o cümlədən Rusiya və İranın da marağında deyil. Ən azı ona görə ki, müharibə ənənəvi iqtisadi bağların və münasibətlərin qırılması və ya zəifləməsi, böyük iqtisadi və insani resursların tələb edilməsi deməkdir.

Müharibədən qaçmaqın yolu isə sülh anlaşmasıdır. Prezidentlərin iyun görüşünün tarixi bəlli oldu, görəsən sülh anlaşmasının da tarixi bəlli olacaqmı?

Yay ayları valideynlər üçün ciddi sınaqdır. Məktəblər tətilə, uşaqlar evdə... Normal istirahət təşkil etmək üçün nə etməli? Uşaqlığımızın bir dönəmi Sovet illərinə təsadüf edən bizlər pioner düşərgələrinə keçən yay istirahətinin nə demək olduğunu yaxşı bilir. Valideynlərin iş yerindən verilən göndərişlərlə keçirilən ucuz və sərfəli yay istirahəti sözün bütün mənalarında onların üzünü ağ edirdi. Bəs indi?

Elanlarda, xəbərlərdə, reklamlarda tez-tez bu sayaq elanlarla qarşılaşmaq mümkündür. Məlum olur ki, ölkə ərazisində çoxlu sayda uşaq düşərgələri, yay məktəbləri və sair varmış. Öncə varlı və imtiyazlılara təqdim olunanlar barədə. Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) işçilərinin uşaqları üçün E.ON şirkətinin dəstəyi ilə Almaniyada yay düşərgəsi təşkil edilir. Müqaviləyə əsasən, SOCAR və E.ON şirkəti əməkdaşlarının 12-13 yaşlı uşaqları üçün Azərbaycanın və Almaniyanın müxtəlif şəhərlərində yay düşərgələri təşkil edilir. 2014 və 2015-ci illərdə Almaniyada SOCAR əməkdaşlarının uşaqları üçün 15 günlük yay düşərgəsi təşkil olunub. Bu məqsədlə müsabiqə elan edilib və 32 nəfərin müraciəti qəbul olunub. Dedi-yimiz kimi, bu, xüsusi təbəqə üçün.

İndisə elanlara keçək. Bunlardan biri CELT Colleges Düşərgə və Tədris Mərkəzinin yaydığı elandır. Bu mərkəz hər il yayda (2009-cu ildən bəri) Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində uşaq, yeniyetmə və gənclər üçün nəzərdə tutulmuş təbiət qoynunda (kotec və çadırlarda) təşkil etdiyi ənənəvi ingilis dilli yay düşərgəsi keçirir. Düşərgədə 6 yaşdan yuxarı hər kəs iştirak edə bilər. Düşərgə 2 həftə olmaqla iyun, iyul, avqust və sentyabr aylarında keçirilir. Qeydiyyat fevral ayından başlanıb.

I qrup - 06 iyun - 20 iyun
II qrup - 20 iyun - 04 iyul
III qrup - 04 iyul - 18 iyul
IV qrup - 18 iyul - 01 avqust
V qrup - 01 avqust - 15 avqust

VI qrup - 15 avqust - 29 avqust

VII qrup - 29 avqust - 12 sentyabr.

2 və daha çox qrup şəklində müraciət edənlərə və valideynlərə endirimlər nəzərdə tutulur.

Üstəgəl
- Gündəlik ingilis dili dərsləri
- Nəqliyyat, yaşayış və gündə 3 dəfə qidalanma
- Müxtəlif idman oyunları
- Ekskursiyalar
- Maarifləndirici və əyləncəli fəaliyyətlər
- Professional təlimçilər.

Deqiqləşdirmə zamanı isə öyrəndik ki, bu il sözügedən düşərgə Zaqatalada olacaq. Aprelin 31-ə qədər düşərgə üçün qeydiyyatda düşərgələr 625

Yay düşərgələri valideynləri niyə soyub soğana

niyə soyub soğana

çevirmək istəyir - araşdırma

Azərbaycanda yay istirahət industriyasının pərdəarxası...

AZN ödəyirdi. İndi isə qiymətlər 700 AZN-dir. Bir ailədən bir neçə nəfər uşaq düşərgədə iştirak edəndə qiymətdə endirim olur.

Qiymətin baha olduğunu düşünüb, detallarla maraqlanırdı. Bildirilir ki, gündə 3-5 saat qidalanma, açıq hava oyunları (futbol, voleybol), ingiliscə danışq klubları, futbol, basketbol, voleybol və tennis oyunları, üzgüçülük hovuzu və üzgüçülük dərsləri, vəhşi təbiətlə tanışlıq və təbiətdə özünü idarəetmə, atçılıq, səmti müəyyən etmə, oxatma və atıcılıq, ilk tibbi yardım, müxtəlif ekoloji təlimlər və iməcilliklər, sənətkarlıq və dulusçuluq, rəsm təlimləri, öyrədici və əyləncəli sosial fəaliyyətlər, kiçik qruplar üçün dərnlər, dağ yürüşləri və meşə gəzintiləri. Dağçılıq və ekstrim idman növləri üzrə yarışlar, elmi və mühəndislik təlimləri, qızlar üçün kulinariya, tikiş və rəqs

dərnləri və s. yaxınlıqda yerləşən qəsəbə və kəndlərə ekskursiyalar, tonqal ətrafında müsabiqələr, ingiliscə kino və karaoke gecələri, partylər, istəyə uyğun olaraq məşqçi ilə taekvando və güleş təlimləri, 24 saat həkim nəzarəti, Welcome və goodbye party, mövsüm sonunda təntənəli keçirilən sertifikat təqdimatı. Qrafik çox dolğun görünəndə, bütün hallarda tariflər orta statistik azərbaycanlı üçün olduqca yüksək görünür.

Düşərgələrə uşaq göndərməyə risk etməyənlər isə yay məktəbi ilə kifayətlənməli olur. Belə ki, bu məktəblər də uşaq bağçasının başqa növüdür. Bir fərqlə - burada dərslər keçirir. Bunlardan birinin elanında isə belə yazılmışdı: "Yay məktəbi işləyən və övladlarını rayonlara istirahətə apara bilməyən valideynlərin uşaqları üçün vacib, səmərəli və düzgün seçimdir. Yay məktəbi səhər saat

08:30-dan 18:00-dək, həftənin 5 günü üçün nəzərdə tutulub. Onlar üçün maraqlı proqramlar hazırlanıb. Gün ərzində sizin övladlarınız üçün səhər, günorta və axşam olmaqla, gündə 3 dəfə yemək nəzərdə tutulur. Bundan əlavə, cədvələ uyğun olaraq uşaqlar voleybol, rəqs, rəsm, şahmat, gimnastika, yay tapşırıqlarının həll edilməsi, məntiq, ingilis dili və bu kimi başqa məşğələlərdən yararlanacaq. Bundan əlavə uşaqlarla birgə şəhərdaxili gəzintilər".

Maraqlandıq, bu məktəbin bir ayı da 300 AZN-dir. İyunun 10-a qədər qeydiyyatda düşərgələr 250 AZN ödəyirlər. Təbii ki, eğer yay boyu uşağınızın istirahət yox, dərslə məşğul olmasını istəyirsinizsə.

"Tərəqqi 1" Tədris Mərkəzi də uşaqlar üçün yay məktəbi təşkil edir. Bu məktəblərə də 5 fənn daxildir. Rəsm, şahmat, riyaziyyat, ingilis, Azərbaycan dilləri. Uşaqlar hər gün

təlik, bir günü 60 AZN-ə başa gəlir. Burada da aşağı-yuxarı eyni xidmətlərdir: yemək, əyləncə, ingilis dili, oyunlar, məşğələlər... Səhər saat 9-dan axşam 6-ya qədər.

Xarici ölkələrdə yay düşərgələri perspektivi isə yetərinə bahalıdır. Məsələn, onların arasında ən ucuzu Kiprdə olan idi. 2 həftədən başlayan düşərgəni valideyn istədiyi müddətə qədər uzada bilər. Qalacaq yer, 3 dəfə qidalanma və digər əyləncələr daxil bu düşərgənin qiyməti 1350 AZN-dir. Eyni şərtlərlə Almaniyada 2 həftəlik düşərgə 1850 AZN qiymətindədir.

İngiltərədə də yeniyetmələr üçün yay düşərgəsi keçirilir. Stradford-upon-Avon yay düşərgəsi təşkil olunur. Hər on şagird/tələbə üçün bir qrup rəhbərinin iştirakı ödənişsizdir. İki həftəlik əyləncəli istirahət üçün cəmi 1350 AZN ödəmək lazımdır.

Qiymətə aşağıdakılar daxildir:

- Viza sənədlərinin hazırlanması
- Qeydiyyat ödənişi
- Hava limanında qarşılaşma
- Tam təmin olunmuş rezidensiyalar
- Gündə üç dəfə isti yemək
- Həftə ərzində 21 saat təlim
- Hər həftə iki dəfə ekskursiya
- Gün ərzində 2 dəfə asudə vaxtın əyləncəli keçirilməsi

Pulsuz yay düşərgələri də varmış. Amma xəstə uşaqlar üçün. JOY Uşaq İnkişaf Mərkəzi 20 iyundan başlayaraq iyul ayı boyunca 6 həftəlik pulsuz yay düşərgəsi təşkil edir. Nitq ləngiməsi, sosial qorxu və yaxud uşaqlarla ünsiyyətdə çətinliklər, oyun və hərəkət zamanı çətinliklər, oxumaq, yazmaq və öyrənməkdə çətinliklər, autizm, Down Sindromu və Serebral iflic xəstəliklərindən əziyyət çəkən uşaqlar üçün də müxtəlif əyləncələr nəzərdə tutulub.

"Azərbaycanda uşaq düşərgələri sistemi yaradılacaq". Bunu isə hər yayqabağı Milli Məclisin Sosial siyasət komitəsinin sədri Hadı Rəcəbli deyir. O bildirir ki, bu, "Uşaqların asudə vaxtının təşkili" ilə bağlı Milli Məclisdə hazırlanmış yeni qanun layihəsində nəzərdə tutulur. Deputatın sözlərinə görə, qanun layihəsində uşaqların zərərli vərdişlər - siqaret çəkmək, narkomaniya və internet asılılığı kimi hallardan uzaqlaşdırılması üçün müxtəlif üsullar təklif olunur: "Bütün ölkə üzrə kütləvi şəkildə yay düşərgələri yaradılmalı, həftə sonları məktəblilərin rayonlara ekskursiyaları təşkil olunmalıdır. Həmkarlar ittifaqlarında bununla əlaqədar vəsaitlər olmalıdır. İşgötürənlər də uşaqların asudə vaxtının təşkiliyə vəsait ayrınmalıdır".

□ **Sevinc TELMANQIZI**

Yay mövsümü başlayıb, yenə də yerli turizmin imkanlarını, daha doğrusu, çatışmazlıqları mətbuatın müzakirə obyektinə çevrilib. Xüsusən də xidmət səviyyəsinin qonşu ölkələrlə müqayisədə aşağı səviyyədə olması, xidmət sektorunda çalışanların elementar müraciət qaydalarına belə riayət etməməsi, ələbaxımlı olması turistləri ən çox narahat edən məqamlardır. Hökumətin turizm diqqətini artırdığı bir vaxtda, belə kiçik və həlli asan olan neqativlərin aradan qaldırılması xüsusi iş tələb edir. Belə ki, turizm obyektlərində çalışanların xüsusi təlim kurslarına cəlb olunması, onların qarşısında ciddi tələblər qoyulması, xidmət şərtlərinin və qiymətlərinin turistin mənafeyini düşünərək müəyyənləşdirilməsi və sair kimi tədbirlərin həyata keçirilməsinə ehtiyac var.

Azərbaycanın turizm imkanlarından danışan bu sahə üzrə ekspert Çingiz İsmayilov belə neqativlərin müsbət məqamları da kölgə altında qoyduğunu dedi. Bildirdi ki, hazırda bu istiqamətdə bir sıra işlər aparılır, lakin yetərli deyil: "Bütün turizm mərkəzlərinin sertifikatlaşdırılması işi aparılır, hər bir obyektə servisin səviyyəsinə nəzarət olunur. Bir neçə ildir ki, Azərbaycanda Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin nəzdində Turizm və Menecment Universiteti yaradılıb, orada mütəxəssislər hazırlanır. Artıq neçə ildir ki, onlar xarici universitetlərlə müqavilə bağlayıblar, orada təcrübə keçirlər. Lakin Azərbaycanın beynəlxalq turizm səviyyəsinə çatması üçün çox illər lazımdır. Çünki biz cəmi 25 illik respublikayiq və beynəlxalq turizm təcrübəmiz çox zəngin deyil. Buna görə də, ölkənin beynəlxalq turizm sergi-

"Turistlər haqlarını tələb etsinlər"

Turizm eksperti: "Bu sahədə iki amil əsasdır; qiymətlər və servis"

lərində iştirakı, müxtəlif forumlarda iştirakı, bu universitetə xaricdən mütəxəssislərin cəlb olunması, bizim tələbələrini praktikanı Avstriyada, Misirdə və ya Türkiyənin turizm mərkəzlərində keçməsi çox vacibdir. Əlbəttə, bizim yerli turizmi dünya standartlarına çatdırmağa zaman lazımdır. Ancaq etiraf edək ki, irəliləyiş var və bu irəliləyişdə Azərbaycanın beynəlxalq əlaqələrinin gücləndirilməsi də geniş rol oynayır. Şahdağ Turizm Kompleksinin inşasında, servis sahəsinin yaradılmasında xarici mütəxəssislərin cəlb edilməsi çox önəmlidir. Bizim mütəxəssislərimiz də tədricən bu işə qoşu-

lurlar. Əlbəttə ki, bu iş vacibdir. Çünki turizmin rəqabətə davamlılığı iki amildən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Bunun biri qiymətlərdir, ikincisi isə servisdür. Hər il beynəlxalq turizm sergisinin keçirilməsi, orada müxtəlif şirkətlərin iştirakı, bizim mütəxəssislər üçün müxtəlif təkliflərin verilməsi çox əhəmiyyətlidir. Beynəlxalq əlaqələrin genişlənməsi turizm üçün olduqca əhəmiyyətlidir".

Ç.İsmayilovun sözlərinə görə, bölgələrdə servisin səviyyəsi paytaxtda olduğundan daha aşağı səviyyədədir. Bu baxımdan bölgələrdə daha çox iş aparmaq lazımdır: "Bu sahədə məqsədyönlü işlər

aparmaq lazımdır. Xüsusən servis sahəsinə diqqət vermək lazımdır. Əsasən də bölgələrdə vəziyyətin nə yerdə olduğunu araşdırmaq lazımdır. Çünki bölgələrdə çox yaxşı təbii coğrafi üstünlüklər var. Ancaq servis sahəsində vəziyyət paytaxtda olduğundan da aşağıdır. Orada turistə olan münasibət də dəyişməlidir. Bu həm də bizlərdən, potensial turistlərdən asılıdır. Biz hər hansı istirahət mərkəzində öz kəskin tələblərimizi qoysaq, hüquqlarımızı təmin etmək üçün şərtlər qoysaq, əlbəttə, həm obyektin işçiləri də bizə daha ciddi yanaşacaqlar. Ancaq əgər ofisi-

antlar və ya servis sahəsinin iş-

çiləri bizə başdansovdu yanaşacaqlar və biz buna reaksiya verməyəcəyik, onlar da ələ biləcəklər ki, ələ belə də olmalıdır. Yeni turistlərdən də çox şey asılıdır. Turist öz haqlarını tələb etməyi bacarsa, onların da münasibəti dəyişəcək. O şirkətlərin qoyduğu bütün şərtləri də qəbul etməməliyə, etiraz etməliyə, o şirkətləri də biz dəyişməliyə. Bütün şərtlə istehlakçıların tələblərinə cavab verməlidir. Əgər cavab vermirsə, həmin turizm mərkəzindən imtina etmək lazımdır ki, gəlir əldə etməsin, müflis ol-

rədlməsi vacib şərtidir: "Bəzi texniki tədris mərkəzlərində orta səviyyəli mütəxəssislər üçün belə kurslar keçirilir. Lakin otellərdə ki, qəbul qeydiyyat şöbəsinin işçiləri (resepsionlar), ofisiyentlər, xadimlər üçün belə xüsusi təlimlər keçirilməlidir. Çünki turizm xidməti həmin mərkəzin qapısından girdiyin andan başlayır və qapıdan çıxdığın ana qədər davam edir. Əgər müştərinə aeroportda qarşılayırsa, gətirən sürücüdən tutmuş, yükləri daşıyana qədər hər biri o turizm mərkəzinə təmsil edir. Bu bütöv bir zəncirdir və hər biri yüksək səviyyədə olmalıdır. Məsələn, Türkiyənin turizm şirkətlərindən bütün turistlər razıdır. Çünki resepsion güler üzle qarşılayır, istədiyini nömrəni verir, hər şeyi izah edir, yol boyu bütün xidmətlər, turlar, konsertlər qiymətlər haqqında məlumat verirlər. Yarım saat içində asudə vaxtı necə daha maraqlı keçirməklə bağlı bütün məlumatları verirlər. Bu baxımdan turist də zövq alır. Hətta sən bəzi xidmətlər barədə məlumatlı olsan belə, özünə yadına salır, təklif edirlər. Turizm budur".

□ N.LİFTİYEVA

Fermerlər sığorta məsələsini qaldırdılar

Rəşad Həsənov: "Dövlət sığorta haqlarının ödənilməsinə dəstək verməlidir"

Artıq neft sektoru Azərbaycan üçün böyük bir perspektiv vəd etmir. Mütəxəssislər buna adekvat olaraq kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişaf etdirilməsinin vacibliyindən danışirlər. Bu məsələ gündəmdə ikən son günlər hava şəraitinin kəskin dəyişməsi, bölgələrə dolu və leysan yağması, nəticədə fermer təsərrüfatlarına, əkin sahələrinə ciddi ziyan dəyməsi də onu göstərdi ki, kənd təsərrüfatı sahəsi həm də əslində təbiətin şıltaqlığından asılıdır.

Dünya təcrübəsində fermerləri baş verə biləcək hadisələrdən sığortalamaq üçün kənd təsərrüfatı sahəsində çalışan sığorta şirkətləri fəaliyyət göstərir. Onlar fermerin təbii hadisələr zamanı itirdiklərini qarşılayırlar. Avropa ölkələrinin təcrübəsi isə belədir ki, dövlət və sığorta şirkəti fermerin mal-qarasını və ya əkin sahələrini 100 faiz sığortalayır, hər hansı hadisə baş verərsə, zərərçəkənə dəymiş ziyan tam şəkildə ödənilir. Azərbaycanda isə bu sığorta sisteminin tətbiq olunmaması fermerliyə olan marağı azaldır. Çünki kəndlilərin torpağa yatırdığı investisiya bəzən bir günün içində batır.

Kənd təsərrüfatının inkişafının gündəmdə olduğu indiki mərhələdə ekspert bu sahənin sığorta xidməti ilə təmin olun-

masının vacibliyindən danışirlər.

Qeyd edək ki, "AZSİĞORTA" ASC kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan şəxslər və müəssisələr üçün "Kənd təsərrüfatı bitkiləri məhsullarının doludən sığortası və Heyvanların sığortası qaydaları"na əsasən sığorta təminatını təklif edir. Lakin bu da kəndlilər arasında geniş yayılmayıb.

İqtisadçı ekspert Rəşad Həsənov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, kənd təsərrüfatı digər sahələrlə müqayisədə təbii risklərə daha çox məruz qalan sahələrdən biridir: "Bu baxımdan bir çox hallarda sığorta şirkətləri bu sahədə təsərrüfatı göstərməyə maraqlı deyillər. Hazırda ailə fermer təsərrüfatlarının bu xidmətlərdən istifadə imkanları məhduddur.

Azərbaycanda bu gün ümumiyyətlə, kənd təsərrüfatı sahəsində fəaliyyət göstərən subyektlərin cəmi 4-5 faizi sığortalanıb. Son dövrlər bu məsələ aktuallaşıb. Çünki kənd təsərrüfatı sektorunun inkişaf prioritet olaraq ortaya qoyulubsa təbii ki, bu sferada fəaliyyət göstərənlərin zəhmətləri də zəma-

nət altına alınmalıdır. Hazırda Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası kənd təsərrüfatı sektorunda sığorta qaydalarının hazırlanması üzərində işləyir. Növbəti illərdə də bu sahəyə diqqət artırılacaq. Ötən 10 ildə bu sahəyə diqqət çox az idi və ölkənin kənd təsərrüfatına yararlı torpaq sahələri demək olar

ki, yararsız qalmışdı. Halbuki daimi olaraq, Azərbaycan iqtisadiyyatında ən mühüm sahələrdən biri də aqrar sektordur".

Ekspert qeyd etdi ki, bu günkü durumu nəzərə alsaq, kənd təsərrüfatı sahəsində xüsusi islahatların aparılmasına ehtiyac var. Bunlardan da biri fermerlərin əməyinin sığorta-

lanmasıdır: "İndiyə qədər kənd təsərrüfatında sığorta fəaliyyətinin inkişaf etməməsinin səbəbi də sığorta sistemində olan ictimai inamsızlıqdan doğur. Çünki zaman-zaman sığorta şirkətləri yüklərlə bəhanələr gətirərək vətəndaşları aldadırlar, onlara sığorta haqlarını tam şəkildə ödəmirlər. Bu isə son nəticədə sığorta şirkətlərinə inamsızlığa gətirib çıxarır. Bu istiqamətdə də müəyyən addımlar atılmalıdır. Çünki Azərbaycanda sığorta bazarının zəif inkişafının əsas səbəblərindən biri də inamsızlıqdır. Bundan başqa kiçik fermer təsərrüfatlarının maliyyə imkanları zəif olduğu üçün sığorta xidmətlərindən istifadə edə bilmirlər. Bu baxımdan hesab edirəm ki, hökumət sığorta haqlarının ödənilməsində hansısa formada iştirak etməlidir. Bu Avropa ölkələrində də tətbiq olunan üsullardan biridir. Onlar kəndli fermer təsərrüfatlarının risklə üzləşdiyi durumlara sığorta haqqının bir hissəsinin dövlət tərəfindən ödənilməsinə həyata keçirirlər. Azərbaycanda da buna bənzər təcrübə tətbiq edilməlidir. Dövlət sığorta haqlarının ödənilməsinə dəstək verməlidir. Beləliklə, bir neçə ilə müəyyən ənənə formalaşsa bilər. Sığorta olunanlar da baş verən hadisələr fonunda bu sığortanın əhəmiyyətini dərk edər və kənd təsərrüfatı sektorunda sığorta genişlənə bilər".

□ NƏRGİZ

Məcburi köçkün Hacıbala Abutalıbovun

qohumundan şikayətçidir

Elçin Rəhimov: "Emin Talibovun adamları məndən 7 min manat tələb edir"

Cəbrayıl rayonundan məcburi köçkün düşən Elçin Rəhimov redaksiyamıza şikayət məktubu ilə müraciət edib. O bildirib ki, 1993-cü ildən məcburi köçkün kimi Bakı şəhəri Xətai rayonu Q.Nəbi küçəsi 1/2 saylı yataqxanada məskunlaşmışdır. Şikayətçi bildirir ki, bu ilin fevral ayında dünyasını dəyişən qonşusunun otağı ilə bağlı yaşadığı ərazinin Mənzil Kommunal İstismar İdarəsinin rəisi ilə aralarında mübahisəli məsələ yaranmışdır:

"Dörd nəfərlik ailəm ilə birgə 12 kv-lıq iki otaqlı evdə məskunlaşmışam. Qızım Rəhimova Fidan 11, oğlum Sinan 7 yaşındadır. Sinan anadangəlmə ağır gedişli bronxial astma xəstəliyindən əziyyət çəkir. Bununla bağlı qaçqın və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinə dəfələrlə müraciət etməyimə baxmayaraq, heç bir köməklik olmayıb. 03.02.2016-cı ildə qonşuluqda yaşayan 90 yaşlı Quliyeva Səbi rəhmətə getdi. Övladı olmadığı üçün ona qardaşı qızı baxırdı. S.Quliyeva rəhmətə getdikdən sonra qardaşı qızının imkanı olmadığı üçün məndən xahiş etdi ki, yas mərasimi üçün ona maddi köməklik edim. Mən buna görə rəhmətliyin dəfn xərcinə 3500 manat pul xərclədim. Bunu

və oğlumun xəstəliyini nəzərə alan rəhmətlik Səbi Quliyevanın qardaşı qızı onlara məxsus olan otağı mənə verdi. Bundan sonra Xətai rayonunda yerləşən 122 sayılı MKİİ rəisi Asəf Şərifov və 1 sayılı Xüsusi Təyinatlı Mənzil Kommunal Təsərrüfat Birliyinin işçisi Cavanşir mənə yaxınlıqda yerləşən kafeyə dəvət edərək bildirdilər ki, otağa görə birliyin rəisi Emin Talibov 7 min manat pul tələb edir. Mən isə mənim bu qədər pulum olmadığına dedim. Onlar mənə "fikirləş, yoxsa səni bu otaqdan rəisimiz E.Talibov çıxaracaq" dedilər. Mart ayının 1-də həyat yoldaşım Rəhimova Ülvüyyə bu barədə Xətai Rayon Prokurorluğuna yazılı surətdə müraciət etdi. Səhəri gün Asəf və Cavanşir və daha 2 nəfər bizə gələrək mənə, oğlum Sinana otaqdan çıxmaq üçün güc tətbiq etdilər. Bu barədə prokurorluğa və 102 xidmətinə müraciət etdim. Ancaq mənə yazılı məlumat verildi ki, burada heç bir cinayət işi yoxdur. Bundan sonra onlar dəfələrlə bizə gələrək, mənə və ailəmi təhqir etməyə başladılar. Bütün bunlar barəsində Baş Prokurorluğa müraciət etsəm də bu insanlar barəsində tədbir görülməyib. Məndən olan məlumata görə, Emin Talibov Bakı meri Hacıbala müəllimin yaxın qohumudur".

Məcburi köçkün Elçin Rəhimov şikayət məktubunda qeyd edib ki, məsələ ilə bağlı XİN-ə, BMT-nin Qaçqınlar üzrə Komissarlığının Bakı nümayəndəliyinə şikayət edib və hətta bir neçə səfərlə müraciət edərək onların dövlətlərindən sığınacaq istəyib. Səbəb isə onun ailəsinin vəfat edən qonşusunun otağından çıxarılması ilə bağlı E.Talibov tərəfindən Xətai Rayon Məhkəməsinə müraciət etməsidir.

Məsələnin hüquqi tərəflərini aydınlaşdırmaq üçün "Hüquqi Dövlət" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, tanınmış hüquqşünas Müzəffər Baxışa müraciət etdik. Hüquqşünas qeyd etdi ki, ölənin şəxsinin mülkiyyəti ilk növbədə onun ən yaxın varisinə keçməli, məhz bundan

sonra varis mülkiyyəti sata və ya hədiyyə edə bilər:

"Vətəndaşın ancaq bir yolu var ki, kimə pul verib onu məhkəməyə verib, pulu məhkəmə qaydasında ondan alsın. Əgər əvvəldən şikayətçi ilə ölənin şəxsinin arasında renta müqaviləsi bağlanılıbsaydı onda ev ona qala bilərdi. Amma ölənin məcburi köçkünün qohumu şikayətçidən pul alıb, yas xərclərini keçirib. Qohumun heç bir səlahiyyəti olmadığı halda şikayətçidən 3550 manat pul alıb. Buna görə də şəxs ondan pul alan qohum barəsində məhkəməyə müraciət etməlidir. Həmin qohum heç bir şəkildə evi ona verə bilməz. Əgər Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətində ölənin şəxsinin evi barədə sənəd olarsa, onun evinə vəresəlik açılacaq və miras birinci növbədə onun uşağı, övladı, varisi varsa ona keçəcək. Əgər birinci dərəcəli varisi olmazsa 2-5-ci növbəyə qədər olan onun qohumları vəresəlik qaydasında həmin evi əldə edə bilərlər. Sonradan vəresəlik hüququ əldə edən qohum həmin evi sata və ya bağışlaya bilər".

□ Xəlilə GƏRAY

Kişilər!!! Axırcı şans!!!

İsraillə təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtıdan tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzinin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə düyünlərin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin -xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızılı, kütlə və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəliyi)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağrılaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tel: (050) 213 88-05

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

Yenilik! Rusiyada təhsil almış və Moskvada müdafiə etmiş

tibb elmləri namizədi, təcrübəli həkim

Darya İvanovna

varikoz və postvarikoz trofik yaraları, habelə diabetik yaraları özəl metodika ilə, cərrahi müdaxiləsiz müalicə edir.

Tel (051) 634-40-01

Babasil xəstəliyinin ən müasir metodla MÜALİCƏSİ

Almaniyanın məşhur "Karl Etorts" firmasının aparatı ilə Moskva şəhəri proktologiya ETM-də xüsusi hazırlıq keçmiş həkim tərəfindən qansız, ağrısız, yataq rejimi gicləmədən - lateks həlqə qoyulması.

SƏLİMOV FƏRMAN

Tel: (055) 776-70-34

BƏƏ-də səfərdə olan «Bakcell» abunəçiləri artıq hər MB üçün cəmi 1 qəpik ödəyəcəklər

Azərbaycanın ilk mobil operatoru və aparıcı mobil internet provayderi «Bakcell» şirkəti Yaxın Şərqi bölgəsinin aparıcı telekommunikasiya operatoru olan "Etisalat" şirkəti ilə yeni razılaşma imzalayıb. Bu razılaşmanın şərtlərinə əsasən Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə səfər edən «Bakcell» abunəçiləri Türkiyə, Macarıstan, Almaniya, Böyük Britaniya və digər 19 ölkədə olduğu kimi hər MB üçün cəmi 1 qəpik ödəyərək yüksək sürətli internetdən istifadə etmək imkanına malik olacaqlar. Bu təklifdən yararlanmaq üçün abunəçilər sadəcə *125#1000#YES yığaraq rəqəmli internet paketini aktivləşdirməlidirlər.

"Hazırda abunəçilərimiz ümumilikdə 168 ölkədə 417 mobil operatorun şəbəkəsində rəqəmli xidmətindən istifadə edə bilərlər. «Bakcell» olaraq, biz bu siyahını genişləndirməklə yanaşı, abunəçilərimizin rabitə xidmətlərindən və yüksək sürətli internetdən daha ucuz və münasib tariflərlə istifadə edə bilməsinə imkan yaradan ən sərfəli təklifləri təmin etmək üçün mövcud rəqəmli tərifləşmələrimizlə sıx əməkdaşlıq edirik. Yeni imzaladığımız razılaşma bu istiqamətdə atığımız daha bir addımdır", - deyərək «Bakcell» şirkətinin baş marketinq və satış direktoru cənab Fedja Hadziç bildirdi.

Qeyd etmək lazımdır ki, xarici səfərdə olan abunəçilər «Bakcell Roaming» mobil tətbiqindən istifadə etməklə bütün tərəfdaş rəqəmli ölkələrində və operatorlarında zəng, SMS və internet qiymətləri və rəqəmli xidməti üzrə cari kampaniyalar haqqında bütün məlumatları əldə edə, eyni zamanda, «Bakcell»-ə onlayn əlaqə yaradaq dəstək ala bilərlər. Bundan əlavə, abunəçilər bu tətbiqin vasitəsi ilə öz nömrələrinin balansını asanlıqla artırmaqla bilərlər. «Bakcell» Roaming» mobil tətbiqi haqqında daha ətraflı məlumat üçün bu linkə daxil olun: <http://www.Bakcell.com/az/Bakcell-roaming-ap>

Sel Şəmkir sakini apardı

Samuxun Qarayeri qəsəbəsində uluğa qoşulmuş arabada olan 50 yaşlı Şəmkir sakini Kamil İlyasovu sel aparıb. Kəpəz TV (Region TV) xəbər verir ki, saat 9:30 radələrində baş verən hadisə nəticəsində dünyasını dəyişən şəxsin meyiti batdığı yerdən xeyli aralıda tapılaraq ailəsinə təhvil verilib.

Bu gün ölkə ərazisində yağış yağacaq

İyunun 11-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, gün ərzində əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən "Report"-a verilən məlumata görə, aralıq güclü şimal-qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu Abşeron yarımadasında gecə 15-18, gündüz 20-24, Bakıda gecə 16-18, gündüz 22-24 dərəcə isti olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında sabah şimşək çaxacağı, aralıq yağış yağacağı, bəzi yerlərdə leysan xarakterli intensiv olacağı, dolu düşəcəyi gözlənilir. Qərb küləyi ayırı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək.

Havanın temperaturu gecə 13-18, gündüz 22-27, dağlarda gecə 6-11, gündüz 11-16, yüksək dağlıq ərazilərdə gecə 0-4, gündüz 4-7 dərəcə isti olacaq.

Tibbi-meteoroloji proqnoza görə, iyunun 12-si gündüzədək Abşeron yarımadasında meteoroloji amillərin xeyli tərəddüdü və güclü xəzri küləyi meteohəssas insanlarda narahatlıq hissi yarada bilər.

İngilislər Ruslara,

Avropa çempionatının ikinci yarış günündə A və B qruplarında üç qarşılaşma olacaq. A qrupunda yer alan Albaniya millisi İsveçrə ilə qarşılaşacaq. B qrupunda isə İngiltərə Rusiyani, Uels isə Slovakiyanı sınağa çəkəcək.

tərədən sonra Rusiya millisi hesab olunurdu. "Niyə"sini mənim üçün demək çətinidir. Həm də təkcə rusların şişirdilməsinə görə yox...

İngiltərə haqda da hər bu kimi çempionatlar ərəfəsi çoxlu proqnozlar verilir, çempionluğa namizəd göstərilir. İngilislər Avropada yeganə ölkədir ki, dünya çempionu olub, amma heç vaxt Avropanın birincisi ola bilməyib. İngilislər bunun üçün müxtəlif bəhanələr

debütant "yaşlı baba"ya qarşı

Bu gün ilk oyununa çıxan Rusiya bu çempionatda sıradan bir komanda kimi yadda qalacaq, bəlkə elə qrupda da...

Dağdan düşən Albaniya

Albaniya AÇ debütantı, İsveçrə isə bu yarışlarda "yaşlı baba" hesab oluna bilər. Albaniyanın Fransaya vəsiqə qazanması futbol çox da populyar olmayan bir cırtdan ölkə üçün artıq böyük uğurdur. Amma bu o demək deyil ki, "dağdan" gəlmiş albanialılar bugünkü oyunda İsveçrəyə xal verib hotələ dönəcəklər. Əksinə, bukmeyker kontorlarında Albaniyanın qrupdakı rəqiblərinin "qanını içəcəyini" proqnozlaşdırırlar.

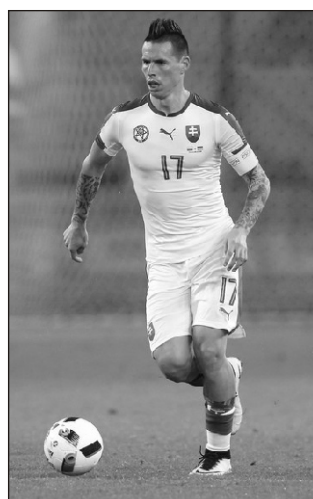
Təcrübəli İsveçrə millisinin qarşısında Albaniya autsayder kimi görünə bilər. Amma unutmaq lazım deyil ki, Albaniya AÇ final mərhələsinə vəsiqə uğrunda mübarizədə Serbiya və Danimarka kimi ambisiyalı komandalardan Fransa arzusunun gözündə qoyub.

Albaniyanın əsas oyunçuları, Avropanın Xorvatiya və Azərbaycan da balaca dövlətlərində oynayırlar. Amma futbol mütəxəssisləri Albaniyanın əsas üstünlüyünə diqqət çəkir: Albaniya komanda oyununu oynayır. Qeyd edək ki, hər iki komandanın məşqçisi bəzi oyunçuları heyətə daxil etməyiblər.

Məsələn, Hollandiyada və İtaliyada oynayan Berat Cimsiti və Milota Raşitsa Albaniya millisinin heyətinə daxil edilmədi. Eləcə də İsveçrə millisinin məşqçi heyəti də azarkeşlərə sürpriz etdilər. "Nati"nin sabiq kapitanı, İngiltərə çempionu "Lester"nin türk kökenli oyunçusu Gökhan İnler heyətə daxil edilmədi. Belə görünür ki, İsveçrə millisində yarımmüdafiə xətti güclü olduğundan İnler heyətə daxil edilmədi.

Albaniya və İsveçrə Avropa çempionatının hazırlıq mərhələsində hərəyə 4 oyun keçiriblər. Albanlar Ukrayna və Avstriyaya uduzub, Qatar və Lüksemburqla görüşdə qələbə qazanıblar. İsveçrə Moldova yığımasına qalib gəlib. İrlandiya və Bosniya ilə oyunda, eləcə də Belçika ilə oyunda məğlub oldu. Bütün oyunlarda qapılarında top buraxmaları İsveçrə millisində hər şeyin heç də tam qaydasında olmadığını göstərdi.

Albaniya millisinin baş məşqçisi italyalı Canni De

Byazni ilə İsveçrənin çalışdırıcısı Vladimir Petkoviç Avropa futboluna yaxşı bələddirlər. Onların hər ikisi İtaliyada məşqçi işləyiblər, De Byazi 21 ilik məşqçi karyerasında 15 ilinin vətəndə keçirib, Petkoviçdə uzun illər İtaliyada işləyib. Onun ən böyük uğuru isə "Latsio"ya İtaliya kuboku qazanmaq olub.

Albaniya və İsveçrə komandası tarixi ərzində 6 oyunda qarşı-qarşıya gəliblər. Beş oyunda skandinavialılar qalib gəlib, bir oyun isə heç-heçə bitib. Bukmeyrerlərin proqnozlarına görə, bu oyunda qapılar çox top vurulacağı gözlənilir və İsveçrənin qələbə şansı daha çoxdur.

Lans şəhərində keçiriləcək qarşılaşmanın baş hakimi İspaniya təmsilçisi Karlos Velasko Karbaludur. Karbalo

"Avro-2012"də Polşa və Yunanıstan millisi arasında keçirilən açılış matçının da hakimi olub.

Qaret Beyli-Marek Xamşik dueli

Avro-2016-da altı komanda ilk dəfədir ki, AÇ-də iştirak edir ki, onlardan biri də B qrupunda yer alan Uelsdir. Britaniya futbol məktəbinin daha bir yetirmələri olan Uels 50 illik fasilədən sonra bu cür mötəbər yarışa qatıla bilib. Uels 1958-ci ildə İsveçdə keçirilən dünya çempionatında Con Çarlzın rəhbərliyi ilə iştirak edib və 114 qəder irəliləyib. Uels beynəlxalq arenalarda uğurlu nəticə əldə edə bilməyə də, İan Raş və Rayan Qiqz kimi tanınmış futbol ulduzları olub. Komandanın əsas ümidi seçmə mərhələnin oyunlarında 7 qol vurmuş "Real"nin heyətində oynayan Qaret Beyldir. "Liverpool"lu Co Allen, "Arsenal"dan Arn Remzi də bu gün meydana slovaklara ciddi problemlər yara bilər. Beyl bu çempionatda təkcə bombardir olmaq niyyətində deyil. O əfsanəvi futbolçu İan Raşın rekordunu keçmək istəyir. Raş millisinin heyətində 28 top vurub. Beylin hesabında 19 top var.

Əgər Uelsin lideri Beyldirsə, Slovakiya millisini İtaliya "Napoli"sinin pleymeykeri Marek Xamşiksiz təsəvvür et-

mək çətinidir. İtaliya mətbuatı komanda yoldaşlarının daima topla təmin edən Xamşiki yeni Zinəddin Zidan adlandırır. Marek Slovakiya millisinin əsasən bütün hücumlarının təşkilatçısıdır. Uelsin iki müdafiəçisi Ceyms Kollinz və Eşli Uilyams Mareki bugünkü oyunda neytrallaşdırmağa çalışacaqlar.

Hər iki komanda indiyədək iki dəfə üz-üzə gəlib. Slovakiyada Uels 1:5 hesabı ilə məğlub olub. Uelsdə isə yerli komanda güclü olub: 5:2. Bugünkü oyunda komandaların şansları bərabər hesab olunur. Oyunun start fitini norveçli hakim Sveyn Moen verəcək.

İngiltərə Rusiyadan qisasını alacaq mı?

Hələ dekabrda "Avro-2016"nın püşkü atılarda bu qrupun ən güclüsü kimi İngil-

düz-qoş edə biliblər. Bu dəfə də uğursuzluq olsa, nə isə bəhanə tapılacaq. İngilislər meydana daima yaxşı futbolçu çıxarırlar, amma meydana canını qoyan komanda yox. İngilis futbolçular parlaqdırlar, göz qamaşdırırlar, amma komanda olaraq meydana mübariz deyillər. Futbolun vətəni sayılan İngiltərənin nəfəsi ona görə çempionatın finalına gedib çatmağa bəs etmir. Bu dəfə də ingilislər yaxşı heyətlə, əsasən gənclərlə gəliblər. Görək, bu dəfə nə olur...

İngiltərə və Rusiya müasir tarixdə intriqalı komanda hesab olunurlar. "Avro-2008" seçmə mərhələsində iki dəfə qarşılaşıblar. 2007-ci ildə Lujnikidə keçirilən oyunda Qus Hiddinkin komandası ingilislərə 2-1 hesabı ilə qalib gəldi. Xorvatiyaya da qrup mərhələsində uduzan ingilislər 1984-cü ildən sonra ilk dəfə Avropa çempionatında iştirak edə bilmədilər. Rusiya saytları yazır ki, İngiltərə millisini bugünkü oyunu həmin məğlubiyətin əvəzinə çıxmaq üçün fürsət bilirlər. Rusiya, mənca, bu çempionatda sıradan bir komanda kimi yadda qalacaq. Bəlkə elə qrupda da... Qeyd edək ki, Marseldə keçiriləcək qarşılaşmanın hakimi təcrübəli italyalı Nikola Riççolidir.

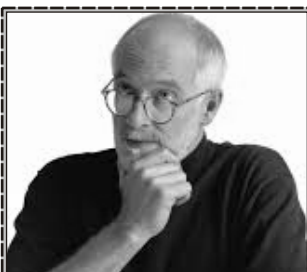
□ Nazim SABİROĞLU

MÜSAVAT

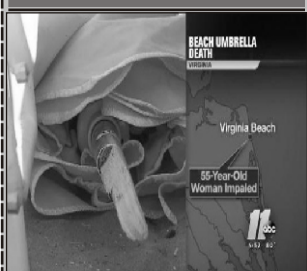
Son səhifə

N 127 (6448) 11 iyun 2016

Çox düşüncələrin yaddaşı zəif olur

İngiltərədə aparılan bir araşdırmaya görə, çox düşüncə insanın yaddaşı zəif olur. Bu adamlar digərləri ilə müqayisədə daha tez depressiyaya düşürlər. Aparılan təcrübələr zamanı elm adamları insanların hansısa bir mövzuda qərar verərkən nə qədər düşündüyü ilə bağlı beyinin hansı hissəsinin daha çox fəal olduğunu araşdırdılar. Verdikləri qərarlardan əmin olan və üzərində təkrar-təkrar düşüncəyə adamların beyinlərinin düşüncə ilə bağlı hissəsi sayılan ön hissədə daha çox hüceyrələr var. Qərarları və həyat haqda dəqiq düşüncə bilməyən insanların beyinlərinin ön hissələrində hüceyrələrin sayı isə digərləri ilə müqayisədə xeyli azdır.

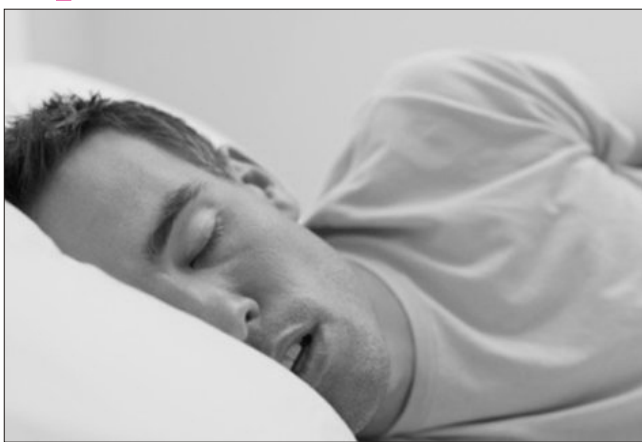

Amerikada çimərlik çetiri qadını öldürüb

ABS-in Virciniya ştatının Virciniya Bech kəndində güclü külək çimərlik çetirini 55 yaşlı qadının sinəsinə sancıb. ANS PRESS-in məlumatına görə, ağlagəlməz hadisə nəticəsində Lotti Maykl Belk adlı qadın dünyasını dəyişib. Hadisə yerinə gələn polis ilkin tibbi yardımdan sonra qadını yaxınlıqdakı xəstəxanaya çatdırsa da onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb. Şahidlərin sözlərinə görə çimərlik çetiri bir müddət güclü küləyin təsiri ilə havaya qalxdıqdan sonra qadının sinəsinə sancılıb. Hadisəni araşdıran polis heç bir cinayət izi aşkar etməyib.

Az yatmaq insanı kökəldir

Kilo problemi genetik amillərlə yanaşı, çox yeməyə və az hərəkət etməyə bağlı olsa da, az yatmanın da köklük yaranan gizli bir düşmən olduğu müəyyən olub. Son 40 ildə aparılan araşdırmalar indiki vaxtda yuxu müddətinin doqquz saatdan yeddi saata düşdüyünü və insanların daha az yatıb daha çox kilo aldıklarını göstərir. Mütəxəssislər az yamanın insan sağlamlığı üzərində bir çox mənfi təsiri olduğunu və kilo probleminin də bu mənfiliklərdən biri olduğunu ifadə edir.

Televiziya və kompüter qarşısında keçirilən zamanın gec saatlara qədər davam etməsi gecə nələrsə yeməyinizə səbəb olur. Gecə gecə alınan qidalari bədən tərəfin-

dən enerji olaraq xərclənməyindən yığılaraq kilo-ya çevrilir. Yuxusuzluğun əsəblər üzərində də mənfi təsirləri var, yuxusuzluq müddətində artaraq yağlanılmağa səbəb olduğu- nu bilir.

ni, karbohidrat və şəkərli yeməklərə meylin daha çox artdığını və kortizol deyilən stress hormonunun da yuxusuzluq müddətində artaraq yağlanılmağa səbəb olduğu- nu bilir.

Bu kənddə kişilər su daşımaq üçün arvad alırlar

Hindistanın Mumbay şəhərindən 140 kilometr aralıda yerləşən Denqanmal kəndi quraqlıq bölgədir. Sakinlərin ən böyük problemi, ən ağır müşkülü içməli sudur.

Qayalıq təpənin yamacının yaxınlığındakı kəndin camaatı suyu uzaqdan daşıyır. Su daşımaq da təbii, yerli adətlərə uyğun olaraq, qadınların və qızların işidir. Denqanmal kəndinin xanımları suyu kənddən 48 kilometr uzaqdakı, qayanın dibində yerləşən iki quyudan götürürlər. Su gətirmək saatlarla davam edən işdir.

Bu səbəbdən də kənddəki kişilər ailənin "su təminatını yaxşılaşdırmaq" üçün bir yox, iki və ya üç arvad alırlar. Denqanmal kəndinin yerləşdiyi Maharaştra ştatında son onilliklərin ən quraqlıq dövrü yaşanır.

Ümumiyyətlə isə böyüklüyünə görə Hindistanın ikinci ştatı olan Maharaştrada 19 mindən artıq kənddə içməli su problemi var.

100 evdən ibarət Denqanmal kəndində kişilərin tam əksəriyyəti qonşu kəndlərdə fəhlə və ya muzdur işləyirlər.

Poliqamiya, yəni çoxarvadlılıq Hindistanda qanunsuz əməl sayılsa da, məmurlar Denqanmal tək kəndlərdəki olaylara göz yumurlar.

Trump tərəfdarları üçün tanışlıq saytı açıldı

Amerikada Respublikaçılar Partiyasının üzvləri prezidentliyə namizəd Donald Tramp tərəfdarları üçün tanışlıq saytı açılıb. TrumpSingles.com ttps://trumpsingles.com/ saytı artıq 500-dən çox adam qeydiyyatdan keçib. Bu ideyanın müəllifi isə partiyanın 35 yaşlı üzvü Ddevid Qossa aiddir. Hazırda televiziya kanallarından birində prodüser kimi çalışan Qoss deyib ki, siyasi görüşlərinə görə ayrılan amerikalıların sayını minimuma endirmək üçün belə bir təşəbbüs edib. Saytın izləyicilərinin böyük əksəriyyəti yaxın şəhərlərdə yaşayır. Devid hesab edir ki, oxşar siyasi görüşləri olan tənha, subay insanlar bu sayt vasitəsilə xoşbəxt ola biləcəklər. Saytda qeydiyyat və gündə bir mesaj göndərmək pulsuzdur. Amma aktiv ünsiyyət Tramp fanatlarına ayda 4.95 dollara başa gələcək.

QOÇ - Ciddi işlərin həllinə həvəs göstərməyin. Əks təqdirdə sizə mane olanlar tapılacaq. Yaxşı olar ki, əsas diqqətinizi iş-tirahətə yönəldəsiniz. Ürəyiniz istəsə, qonaq getmək də olar.

BUĞA - Ümumi çalarlarına görə, uğurlu gün hesab etmək olar. Qarşılıqlı münasibətlərdən tutmuş əməli fəaliyyətə qədər hər şey zövqünüzə uyğun olacaq. Uzaq səfərə çıxmağa, qonaq getməyə dəyər.

ƏKİZLƏR - Bürcünüzün ən aktiv dövrü olduğundan göstərilən müddətdə uğurlu anlarınız çox olacaq. Odur ki, gün ərzində canfəşanlıqlarınızı daha da artırmalısınız. Axsama yaxın sürprizlər mümkündür.

XƏRÇƏNG - Fəaliyyət zəminində uğurlarınız mümkündür. Bunun üçün ilk növbədə işgüzar sövdələşmələrinizin sayını artırmalısınız. Amma səhhətinizi də qorunmalı, mübahisədən qaçmalısınız.

ŞİR - İxtiyarınızda olan bu təqvimdə üzərinizə düşən başlıca vəzifə ədalətli qərarlar çıxarmaqdır. Baş verən situasiyaları düzgün qiymətləndirin. Yeni qərarlar səmərə verə bilər.

QIZ - Daxili sıxıntılarınızın xeyli azalacağı gözlənilir. İstənilən prosesdə ədalət prinsiplərindən bəhrələnin. İmkan verməyin ki, sizi aldatsınlar. Sevgidə qətiyyət göstərin.

TƏRƏZİ - Risk etməyə məhkumsunuz. Çünki mövcud ideyalarınızı kerçəkləşdirməkdən ötrü başqa yolunuz qalmayıb. İndi güzəştə getmək yalnız zərərinizə işləyə bilər. Axşam qonaq getmək maraqlı olacaq.

ƏQRƏB - Yeniliklər yolunuza gözləyir. Rastlaşdığınız insanların əksəriyyəti qayğılarınızı sizə unutturacaq. Zamanı geri qaytarıb səhvinizi düzəltməkdənsə, real hədəflərə doğru irəliləyin.

OXATAN - Bəzi qanqaraçılıqlar gözlənilsə də, səbr nümayiş etdirməlisiniz. Əmin olmadığınız proseslər barədə qəti fikir söyləməyin. Bir sözlə, riskə getmək, mübahisə etmək, səfərə çıxmaq olmaz.

OĞLAQ - Daxili sıxıntılarınızın artacağı mümkündür. Bu işə ətrafınızda olan insanların etibarsızlığından doğacaq. Bir tərəfdən səhhətinizdə, digər tərəfdənsə münasibətlərinizdə problemlər mümkündür.

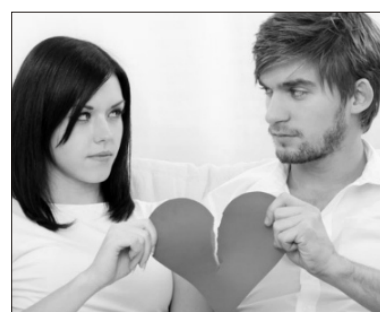
SÜTÖKƏN - Kənardan kömək olmasa, hər hansı nailiyyətə yetişə bilməyəcəksiniz. Ümumiyyətlə, təkbaşına heç bir iş görməməlisiniz. Bu gün yeganə uğurunuz ailə-sevgi münasibətlərində mümkündür.

BALİQLAR - Gərgin situasiyalarla rastlaşma ehtimalınız var. Ələlxüsus da kənar təsirlər əsəblərinizi qabarda bilər. Təmkinli olun. Səfərə çıxmaq istəyirsinizsə, bu planı saat 12-yə qədər reallaşdırın.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

99 yaşlı kişi 96 yaşlı arvadını 60 il sonra boşadı

60 illik evlilik həyatından sonra boşanma qərarı alan cütlüyün hekayəsi də olduqca maraqlıdır. Amerikada baş vermiş bu hadisə dünyanın ən qərribə boşanma hekayəsi kimi tarixə düşüb. Belə ki, 99 yaşlı kişi 96 yaşlı həyat yoldaşına keçmiş sevgilisi tərəfindən 1940-cı ildə yazılmış məktubu indi tapıb. Məktubu oxuyub bitirdikdən sonra boşanmaq üçün məhkəməyə müraciət edib. Onlar ən gec boşanan cütlük kimi tarixə düşüb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYSAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cı məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 4.750

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.